

Mana atbildība nākamo paaudžu priekšā

Satversmes tiesas VI skolēnu zīmējumu un domrakstu konkursa darbu katalogs

PRIEKŠVārds

Satversmes tiesa rīko skolēnu zīmējumu un domrakstu konkursu par Latvijas Republikas Satversmi (turpmāk – Satversme) kopš 2017. gada. Konkursa mērķis ir stiprināt skolēnu valstisko apziņu un rosināt līdzdalību demokrātijas procesos, izpētot un iedzīvinot Satversmes vērtības. Ar šo konkursu Satversmes tiesa rosina skolēnu interesi un izpratni par Satversmi un tās nozīmīgumu, kā arī pilnveido skolēnu zināšanas par Latvijas kā demokrātiskas tiesiskas valsts pamatvērtībām un iepazīstina skolēnus ar Satversmes tiesu, kā arī skaidro tās lomu tiesiskā valstī. Izzīmējot un aprakstot Satversmē ietvertās idejas, ikviens skolēns var stiprināt tiesiskas valsts vērtības un Latvijas valstiskumu.

Sešu gadu laikā Satversmes tiesa ir saņēmusi vairāk nekā 1400 zīmējumu un domrakstu par Satversmi. Darbi atspoguļo skolēnu radošumu, zināšanas par Satversmi un tās vērtībām, kā arī skatījumu uz sevi sabiedrības procesu centrā.

Satversmes tiesa sestā zīmējumu un domrakstu konkursa par Satversmi ietvaros aicināja skolēnus un pedagogus dalīties ar savu redzējumu par to, kā katrs no mums var sekmēt ilgtspējīgu attīstību.

Otrais Satversmes gadsimts aicina turpināt domāt, darīt un radīt nākotnei. Ir svarīgi apzināties mūsu katra lomu un nozīmi tajā, lai Latvija, Eiropa un pasaule kļūtu par labāku vietu, kurā cilvēkiem dzīvot, un valdītu miers, kārtība un likuma vara.

Satversmes ievada piektā un sestā rindkopa atgādina: "Ikviens rūpējas par sevi, saviem tuviniekiem un sabiedrības kopējo labumu, izturoties atbildīgi pret citiem, nākamajām paaudzēm, vidi un dabu. Latvija, apzinoties savu līdzvērtību starptautiskajā kopienā, aizstāv valsts intereses un veicina vienotas Eiropas un pasaules ilgtspējīgu un demokrātisku attīstību."

Katrs no mums ikdienā dara daudzas nozīmīgas lietas, lai mūsu līdzcilvēki jau šobrīd varētu baudīt pilnvērtīgu dzīvi. Vienlaikus katrs darbs un doma ietekmē arī nākotni – to, kādā valstī un pasaulē dzīvos nākamās paaudzes. Satversmes tiesa ar zīmējumu un domrakstu konkursu "Mana atbildība nākamo paaudžu priekšā" aicināja skolēnus vizualizēt un vārdos ietēpt to, cik daudz un dažādos veidos Satversmē ietvertās vērtības palīdz nodrošināt ilgtspējīgu attīstību.

Konkursā tika pārstāvētas 40 skolas, aptverot visus Latvijas reģionus. 6. klašu skolēnu zīmējumu konkursā "Mana atbildība nākamo paaudžu priekšā" tika iesūtīti 90 zīmējumi, savukārt domrakstu konkursa "Mana atbildība nākamo paaudžu priekšā" 9. klašu un 12. klašu grupās tika iesūtīti pa 31 domrakstam katrā.

Satversmes tiesa izsaka atzinību visiem konkursa dalībniekiem par radošumu, entuziasmu un bagāto iztēli savos zīmējumos un domrakstos, kā arī pateicību pedagogiem, kuri ieguldīja savu laiku un zināšanas, skaidrojot skolēniem Satversmes un Latvijas kā demokrātiskas tiesiskas valsts pamatvērtības un palīdzot attēlot to, kā Satversme aizstāv tiesības uz labvēlīgu vidi.

Satversmes tiesa īpaši pateicas arī visiem konkursa atbalstītājiem un sadarbības partneriem: Eiropas Savienības Tiesas tiesnesei Inetai Ziemelei, pirmā Latvijas Valsts prezidenta Jāņa Čakstes mazmazmeitai Kristīnei Čakstei, Latvijas Mākslas akadēmijai, kā arī žurnāliem "Domuzīme" un "Jurista Vārds".

Šajā katalogā iekļauti radošie zīmējumi un iedvesmojušie domraksti, kas konkursā apbalvoti ar Satversmes tiesas vai tās konkursa sadarbības partneru balvām.

Satversmes tiesas priekšsēdētāja Alda Laviņa uzruna
skolēnu zīmējumu un domrakstu konkursa svinīgajā apbalvošanas ceremonijā
2023. gada 3. martā

Mīļie skolēni un pedagogi!
Cienījamā ministres kundze!
Godātie klātesošie!

Man ir patiess prieks sveikt skolēnus un pedagogus, kas šeit – Satversmes tiesas sēžu zālē – ir sapulcējušies no dažādiem Latvijas novadiem, lai kopā godinātu mūsu konkursa “Mana atbildība nākamo paaudžu priekšā” laureātus!

Ar sesto skolēnu zīmējumu un domrakstu konkursu mēs iesojam Latvijas pamatlikuma – Satversmes – otrajā gadsimtā! Satversmes tiesas saime kopā ar mūsu sadarbības partneriem priecājas būt šodien kopā ar Jums.

Satversmes tiesa aizsargā ikviena Latvijas iedzīvotāja pamattiesības. Mēs apzinām Latvijas ļaužu problēmas un ar tiesību palīdzību risinām tās. Mums ir būtiski, lai ikviens cilvēks var aizsargāt savas tiesības, dzīvot cieņpilnu un pilnvērtīgu dzīvi, baudīt taisnīgumu un izjust brīvību.

Jā, Satversmes tiesas galvenais uzdevums ir tiesas spriešana, tomēr ir ārkārtīgi būtiski tuvināt tiesiskumu ikvienam Latvijas iedzīvotājam – jauniem un vecāka gadagājuma cilvēkiem gan no pilsētām, gan no dažādu novadu malu malām.

Dialoga veidošana ar atšķirīgām sabiedrības grupām, bet, jo īpaši – ar jauniešiem, ir mūsu pienākums un mūsu atbildība. Ikvienam Latvijas cilvēkam ir jāapzinās, ka mūsu valsts brīvība ir izcīnīta sīvā Neatkarības karā. Bet brīva valsts pati par sevi ir tikai pamats, uz kura, pateicoties tiesiskumam un demokrātijai, mēs turpinām būvēt sabiedrību, kurā ikviena cilvēka tiesībām ir svars un nozīme. Jo saliedētāki mēs būsim, jo stiprāki mēs tapsim pret dažādiem iekšējiem un ārējiem satricinājumiem un apdraudējumiem.

Ukrainas tauta ir spilgts apliecinājums tam, ka saliedēta sabiedrība ir stipra un nesalaužama. Krievijai neizdodas un neizdosies salauzt Ukrainas tautas sapņus par demokrātiju, brīvību un savu zemi. Ukraina uzvarēs, taisnīgums uzvarēs, demokrātija uzvarēs!

Mīļie skolēni!

Lūkojoties Jūsu zīmējumos un lasot Jūsu domrakstus, mūs stiprināja apziņa un ticība, ka par spīti pašreizējām ģeopolitiskajām un ekonomiskajām grūtībām Latvijas valsts un demokrātijas nākotne ir talantīgu, izglītotu, mērķtiecīgu un brīvu cilvēku rokās. Ikviens zīmējums un domraksts pauž nozīmīgu vēstījumu par Satversmi, par Latviju un par saliedētu sabiedrību, kas atbildīgi stāvēs brīvības un demokrātijas sardzē!

Jūs esat mūsu nākotne. Audziet lieli Latvijai, mīliet savu tautu un zemi!

Mīļie pedagogi!

Skolotājs atver skolēniem durvis uz zināšanu pasauli un ved viņus uz zināšanu kalnu. Jūs raksturo pašreizējā, mērķtiecība, rūpes par līdzcilvēku un Latvijas valsts intelektuālo izaugsmi, kā arī patiesa cieņa un mīlestība pret savu arodu. Satversmes tiesas saimes vārdā izsaku Jums visiem atzinību un sirsnīgāko pateicību par godprātīgo un pašizliedzīgo darbu!

Godātie klātesošie!

Lai mums visiem šī svinīgā ceremonija ir kā avots, kur smelties iedvesmu, enerģiju un radošumu! Dodoties mājup, kļūstiet par Satversmes vēstnešiem un nododiet mūsu sveicienus un pateicību Jūsu vecākiem un vecvecākiem, kas Jūs, mīļie skolēni, ir izaudzinajuši par krietniem Latvijas dēliem un meitām!

IEVA VOROBJOVA

Izglītības iestāde: Zasas vidusskola
Pedagogs: Inese Kalniškāne
Iegūtais apbalvojums: I vieta 6. klašu zīmējumu konkursā,
žurnāla "Jurista Vārds" redakcijas specbalva

Fragmenti no mākslas darba

KARĪNA KONDORE

"Mūsu tautas vērtību sistēma ceļo paaudžu paaudzēs, tāpēc es satveru savu vienaudzi aiz rokas un mudinu, lai viņš ieklausās, apdomā un nodod savu vērtību lādīti drošās rokās. "

Diena ir pagājusi, bet neko īpašu neesmu paveikusi.. Biju skolā. Paspēju arī uz tautas deju mēģinājumu. Bet ko šodien esmu paveikusi tādās nākotnes labā, un vai man vispār jājūt atbildība kāda priekšā? Atbildība, manuprāt, saistīta ar cieņu. "Cilvēka cieņa un katra indivīda vērtība ir cilvēktiesību būtība. Tāpēc (..) ir jārespektē cilvēka cieņa."¹ Tātad neesmu kļūdījies, ja jau tas ir definēts arī Latvijas Republikas Satversmē.

Novērtējot 19. gs. domātāja, latviešu pašapziņas veidotāja Ata Kronvalda formulējumu, ka Latvijas pamatlikums jeb Satversme ir tautas patvērumš, rodu drošības sajūtu arī sev, tomēr nākotnē ar to var nepietikt. Šobrīd to meklēju apkārt esošajos cilvēkos - ģimenē, draugos.Cienot citus, veidoju savu pašapziņu. Tātad, jā, man ir atbildība. Pirmkārt, arī es patveru savu tautu. Es esmu informācijas avots, esmu aizsargātājs. Es veidoju vidi, kur patverties, veidoju funkcijas, kas patvers.

Manu identitāti lielā mērā veido arī izvirzītās vērtības. Es cienu gudrību kā cilvēka tikumu, folkloru kā latviešu tradīciju simbolu un Satversmi kā manas Tēvzemes pamatu. Tā esmu audzināta ģimenē, tā audzināšu savus bērnus. Mūsu tautas vērtību sistēma ceļo paaudžu paaudzēs, tāpēc es satveru savu vienaudzi aiz rokas un mudinu, lai viņš ieklausās, apdomā un nodod savu vērtību lādīti drošās rokās.

Esmu tikai parasta meitene, bet kopā jau esam kas vairāk. Es negribu būt viena, es gribu būt latviete. Es gribu piederēt kopienai, kurā patiesi iederos, tāpēc es aptveru savējos cieši, cieši, cerot, ka šis kamols dzīvos Saules mūžu. Piespiestu pie krūtīm, es to sildu un loluju, lai mana sirds un dvēsele mirdzētu kā šodien, tā rīt.

"Es zvēru, ka viss mans darbs būs veltīts Latvijas tautas labumam."² Es esmu spējīga teikt šos Satversmē minētos vārdus. Domāju, ka šī pārlicība manī nemainīsies, un tas būs mans lielākais devums nākamajām paaudzēm. Es satveru un aptveru savu Latviju, lai tajā rastu patvērumu un dzīvotu saskaņā ar Satversmi.

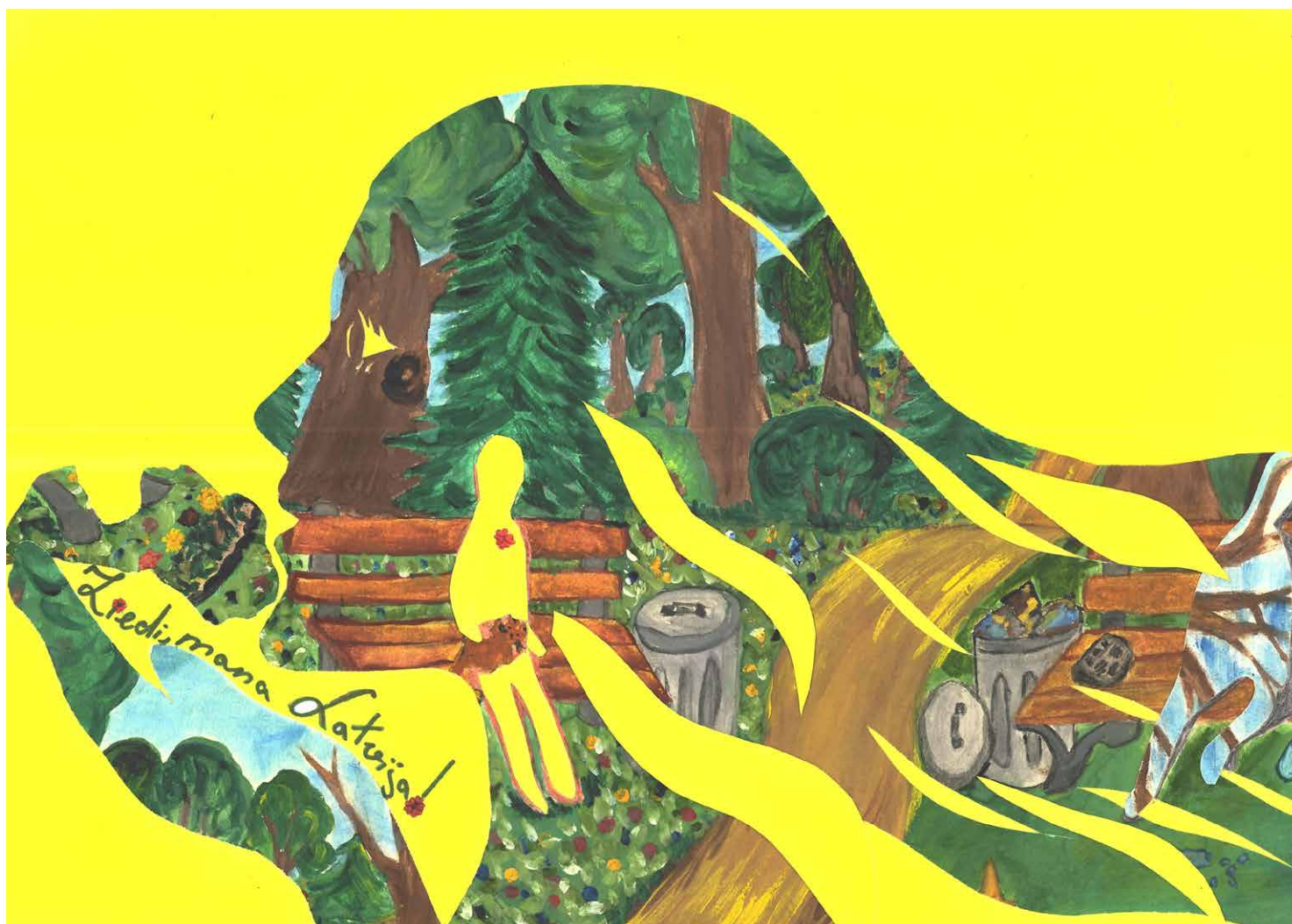
Izglītības iestāde: Bauskas Valsts ģimnāzija

Pedagogs: Ināra Graudiņa

legūtais apbalvojums: I vieta 9. klašu domrakstu konkursā

1 (Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2017. gada 19. decembra sprieduma lietā Nr. 201702-03 19.1. punkts.)

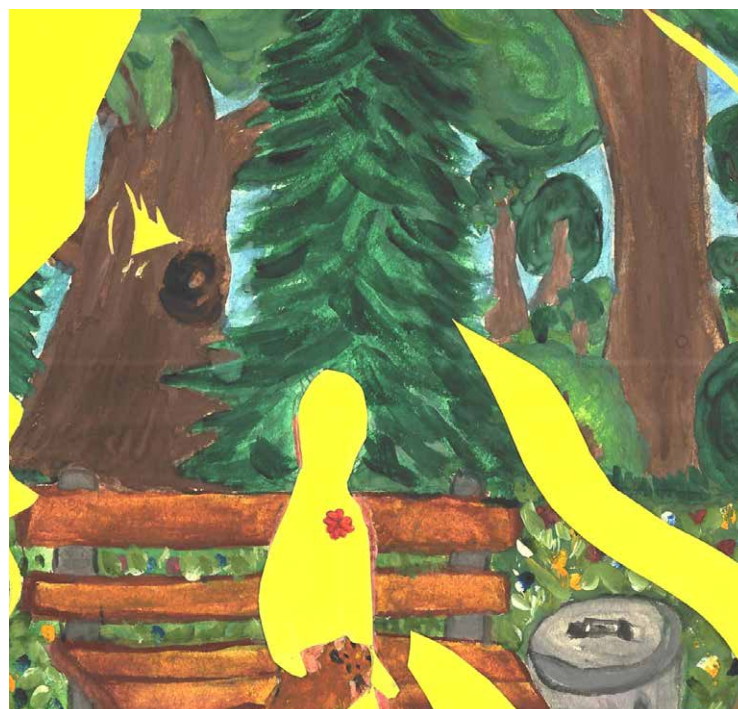
2 Latvijas Republikas Satversmes 2007.gada 3.maija likuma redakcijas 40.punkts.)

SIMONA IVANOVA

Izglītības iestāde: Jaunsilavas pamatskola
Pedagogs: Līga Sliņa
Iegūtais apbalvojums: II vieta 6. klašu zīmējumu konkursā

Fragments no mākslas darba

ESTERE GUDONE

"Uzdrošināties realizēt savas idejas - manuprāt, tā ir atbildība gan tagadnes, gan nākotnes priekšā."

Labi saprotu, cik nozīmīga ir gan ģimenes, gan skolotāju loma bērna attīstībā no agras bērnības. Manī rada savilņojumu sarkanbalti sarkanais karodziņš maza bērna rokā, kurš sēž tētim uz pleciem un skatās armijas parādi Latvijas dzimšanas dienā. Mani iedvesmo tūkstošiem iedegto svečīšu Lāčplēša dienā. Es, apgūstot tālāk savas valsts pagātni skolas mācību programmā, turpinu iesāktās tradīcijas. Šādi tiek ieaudzināta katra cilvēka atbildība nākamo paaudžu priekšā - pirmkārt jau zinot savas valsts vēsturi.

Manu un manas paaudzes nākotni nodrošina šis Satversmes VIII nodaļas 112. pantā iekļautais likums: "Ikvienam ir tiesības uz izglītību. Valsts nodrošina iespēju bez maksas iegūt pamatizglītību un vidējo izglītību. Pamatizglītība ir obligāta."¹

Domājot par nākamajām paaudzēm, saskatu arī savu lomu. Mācīties pēc labākās sirdsapziņas, veidot sevī atbildības un pilsoniskās līdzdalības jūtas. Uzdrošināties realizēt savas idejas - manuprāt, tā ir atbildība gan tagadnes, gan nākotnes priekšā. Vēlos saglabāt tīru vidi, labu veselību, cieņu pret citu paveikto darbu.

Rodas jautājums, vai šodien ir iedomājama bez atgādinājumiem par vides pasliktināšanos? Iepērkoties sāku aizdomāties, cik daudz plastmasas esmu patērējusi tikai tam, lai pagatavotu vienas vakariņas. Satversmes ievadā teikts: "Ikviens rūpējas par sevi, saviem tuviniekiem un sabiedrības kopējo labumu, izturoties atbildīgi pret citiem, nākamajām paaudzēm, vidi un dabu."²

Jau tiek sperti soļi labākas vides veidošanai, kā, piemēram, depozītu punktu ieviešana. Mana atbildība būtu savā rutīnā ieviest videi draudzīgākas darbības - izmantot daudzreiz lietojamus traukus, iegādāties pārtikas produktus auduma maisiņos. Varbūt spēšu ieviest jaunus risinājumus.

Nākamā paaudze būs arī mana ģimene. Saviem bērniem mācīšu atbildīgi izturēties pret mums uzticēto, vienmēr rūpēties par to, lai aiz sevis viss tiktu sakārtots. Arī veselības dēļ mums visiem vajadzētu atcerēties senču gudrības un izmantot tautas līdzekļus, iemācīties pazīt dažādus ārstniecības augus, lai nebūtu jālieto ķīmiski medikamenti, kas var tikt izmesti.

Es esmu tikai viens no astoņiem miljardiem cilvēku uz pasaules, bet tas nenozīmē, ka es nevaru mainīt to, kāda būs nākotnes pasaule. Centīšos savu dzīvi veidot tā, lai ne tikai es varētu lepoties ar savu valsti, bet arī valsts varētu lepoties ar mani.

Izglītības iestāde: Bauskas Valsts ģimnāzija

Pedagogs: Ināra Graudiņa

legūtais apbalvojums: II vieta 9. klašu domrakstu konkursā

1 Likums "Latvijas Republikas Satversme", izdevējs Satversmes Sapulce, pieņemts 15.02.1922.

2 Turpat

VARVARA KLEMENTJEVA

Izglītības iestāde: Jaunsilavas pamatskola
Pedagogs: Līga Sliņa
Iegūtais apbalvojums: III vieta 6. klašu zīmējumu konkursā

Fragments no mākslas darba

MARTINS RUDZIKS

"Jāapzinās, ka paši spējam nest labumu savai dzimtenei, esot aktīvi pilsoņi. Jāatceras, ka tikai darot un mācoties, var sasniegt virsotnes."

Mēdz gadīties, ka cilvēks savā dzīvē paļaujas uz kādu citu ar domu, ka viņa rīcībai nebūs izšķirošā nozīme. Dažreiz otrādi - cilvēkam bail no atbildības. Tad cilvēks ieņem vērotāja pozīciju, viņš skatās, kritizē, taču neko nedara. Es ticu, ka mūsu sabiedrība sastāv no īstiem Latvijas pilsoņiem un patriotiem, kuriem nav vienalga.

Satversmes 2.pants nosaka, ka Latvijas valsts suverēnā vara pieder Latvijas tautai. Katrs Latvijas pilsonis ir daļa no tautas. Tieši tāpēc no mums katra ir atkarīga valsts nākotne, kāda valstī dzīvosim ne tikai mēs, bet arī nākamās paaudzes. No katra ir atkarīgs, vai mūsu valsts spēs pastāvēt kā neatkarīga un demokrātiska republika arī turpmāk. Mācoties un pilnveidojoties, mēs spēsim attīstīt savu dzimteni: ķīmiķis izgudros zāles, inženieris projektēs tiltus, skolotājs izglītīs bērnus utt. Uzskatu, ka arī mana atbildība ir iegūt atbilstošu izglītību, lai ar savu darbu veicinātu valsts labklājību. Katrs atsevišķi un visi kopā mēs spēsim padarīt mūsu nākotni labāku.

Mēs visi gribam dzīvot ekonomiski attīstītā valstī, kur var justies drošībā, kur ir lielas algas un daudzveidīgas izklaides. Taču, lai dzīvotu tādā valstī, mums pašiem tā ir jāveido. Jāapzinās, ka paši spējam nest labumu savai dzimtenei, esot aktīvi pilsoņi. Ja gribi dzīvot tīrā vidē, tad nepiesārņo. Ja gribi dzīvot demokrātiskā sabiedrībā, tad ievēro likumus. Jāatceras, ka tikai darot un mācoties, var sasniegt virsotnes.

Katram jābūt lojālam pret savu valsti, jāciena sava dzimtene, jāzina vēsture, tradīcijas un kultūra. Zinot vēsturi, mēs spēsim analizēt pieļautās kļūdas, novērtēt esošo brīvību un neatkarību, spēsim saprast, kā rīkoties tālāk. Cienot un palīdzot viens otram, mēs veidosim saliedētu sabiedrību, vienotu tautu, kura spēj aizsargāt savu suverenitāti. Laiki mainās, taču Satversmē iekļautās cilvēka pamattiesības pastāvēs mūžīgi. Piemēram, cienot klasesbiedra tiesības uz vārda brīvību vai viņa reliģisko pārliecību, es arī no viņa sagaidu cieņu.

Jāapzinās, ka mūsu paaudzei ne tikai jānovērtē un jā saglabā tas, kas jau ir sasniegts, bet jā rīkojas tā, lai šos ieguvumus uzlabotu un attīstītu. Lai nākotnē mūsu Latvija kļūtu par ideālu valsti.

Izglītības iestāde: Jelgavas Tehnoloģiju vidusskola
Pedagogs: Ilze Skudra
Iegūtais apbalvojums: III vieta 9. klašu domrakstu konkursā

EMĪLS ERNESTS AUZIŅŠ

Izglītības iestāde: Baumaņu Kārļa Viļķenes pamatskola
Pedagogs: Ilva Zvirgzdiņa
Iegūtais apbalvojums: atzinība 6. klašu zīmējumu konkursā

Fragments no mākslas darba

SĀRA LEIMANE

Izglītības iestāde: Baumaņu Kārļa Viļķenes pamatskola
Pedagogs: Ilva Zvirgzdiņa
Iegūtais apbalvojums: atzinība 6. klašu zīmējumu konkursā

Fragments no mākslas darba

MARE KRISTĪNE HERMANE

"Lai kādi arī nebūtu uzskati par to, kādai jābūt Latvijas nākotnei, savs viedoklis ir jāpauž un pēc iespējas vairāk, izzinot savas cilvēktiesības, tās jāizmanto un jācenšas iesaistīties Latvijas pārvaldē."

Latvijas konstitūcija jeb Latvijas Republikas Satversme ir neapšaubāmi vissvarīgākā liecība par Latvijas valsts izveidi un pastāvēšanu, kas tika radīta, pateicoties Latvijas tautas nenoliedzamajai vēlmei un neatlaidīgajai cīņai par neatkarīgu valsti. Tomēr ar tās izveidi ceļš nebeidzas.

Tā pat kā valsts pamatlicēji, ikkatrs Latvijas iedzīvotājs ir atbildīgs par tautas nākotni. Latvijas dibinātāji izpildīja savu pienākumu, proklamējot valsti un būvējot tās pamatus, kas labi kalpotu gadu gadiem pēc viņu nāves. Bet arī tagadējiem Latvijas pilsoņiem ir savs pienākums, proti, rūpēties par Latvijas attīstību, tas attiecas gan uz valdību, gan uz ikkatru no iedzīvotājiem. Latvijas pilsoņiem ir iespēja piedalīties valsts pārvaldē, ne tikai piedaloties vēlēšanās, bet arī iesniedzot likumprojektus, kas, salīdzinot ar citām Eiropas valstīm, ir samērā neierasti, jo citur šīs iespējas ir ierobežotas.

Šī iespēja ir jāizmanto, ja vēlas sev un nākamajām paaudzēm izveidot labvēlīgu vidi. Viena no aktuālākajām problēmām Latvijā ir cilvēku, galvenokārt jauniešu, izbraukšana no valsts labākas dzīves un karjeras meklējumos. Viens no cēloņiem ir neapmierinātība ar valsts sociālo attīstību, tas ir, nicīga izturēšanās vai pat vardarbība pret minoritātēm ikdienā, visbiežāk apspriežot viendzimuma attiecības un laulību, kā arī rasi un tautību. Aktuāli ir arī jautājumi par mentālo veselību, kas īpaši skar pusaudžus.

Tomēr, lai varētu tiekties uz pārmaiņām, valsts pārvaldes lēmumu pieņemšanā būtu jāiesaistās dažādu vecumu grupu pārstāvjiem, tostarp arī mums - jauniešiem. Protams, vēlēšanas un likumprojekti nav vienīgais variants, kā veicināt attīstību. Svarīgākais ir par šīm tēmām atvērti runāt, tikai tā rodot risinājumus. Arī nepilngadīgie pilsoņi spēj palīdzēt, piemēram, es esmu iesaistījies semināros, sarunās par mentālo veselību, jo tā ir man aktuāla tēma, un vēlos, lai nākamajām paaudzēm šis ceļš būtu vieglāks.

Lai kādi arī nebūtu uzskati par to, kādai jābūt Latvijas nākotnei, savs viedoklis ir jāpauž un pēc iespējas vairāk, izzinot savas cilvēktiesības, tās jāizmanto un jācenšas iesaistīties Latvijas pārvaldē.

Izglītības iestāde: Dundagas vidusskola
Pedagogs: Līva Irbe
Iegūtais apbalvojums: atzīnība 9. klašu domrakstu konkursā

ZANE LEA ZUNDA

Izglītības iestāde: Bauskas pamatskola
Pedagogs: Daiga Sējēja
Iegūtais apbalvojums: atzinība 6. klašu zīmējumu konkursā

Fragments no mākslas darba

JŪLIJA DEMENTJEVA

Izglītības iestāde: Daugavpils Valstspilsētas vidusskola
Pedagogs: Inga Vasiļjeva
Iegūtais apbalvojums: atzinība 6. klašu zīmējumu konkursā

Fragmenti no mākslas darba

ANNA PAULA VAŠUKA

"Ir svarīgi atrast līdzsvaru starp to, cik mēs izmantojam savam dzīves komfortam un cik pasaudzējam, domājot arī par nākamajām paaudzēm. Tādēļ arī šodien, Raiņa vārdiem runājot, mēs piedalāmies jaunas Daugavas rakšanā."

Satversmes tēvi pirms simts gadiem ir bijuši ļoti tālredzīgi un valstiski domājoši. Apstākļos, kad vēl nebija pat latviešu valoda, tie izveidoja gan laikmetīgu konstitūciju, gan latviešu valodas vārdus, kas aizvien tiek lietoti tiesību nozarē. Ne velti laikā, kad tapa Satversme, Jānis Rainis teica, ka "mēs stāvam, kā teic, pie jaunas Daugavas rakšanas".¹

Daugava tiek dēvēta par mūsu likteņupi, bet Satversme noteica un arī šodien nosaka mūsu valstiskuma likteni. Tiem, kuri to rakstīja, bija milzu atbildība izveidot to tādu, kas nodrošina gan valsts suverenitāti cauri laikiem, gan tās pilsoņu tiesības un brīvības. Manuprāt, Satversmes rakstītājiem tas ir labi izdevies, bet šodien jau tā ir mūsu atbildība, kā mēs to izmantojam un kā rakstām šodienas likums.

Es bieži domāju par to, vai personiskās brīvības, komforts ir svarīgāks par sabiedrības kopīgajām interesēm. Man ir ļoti tuva dabas un klimata pārmaiņu tēma, īpaši koku izciršana un lauku miglošana ar pesticīdiem Latvijā. Mums tiek dotas tiesības ar savu īpašumu apieties brīvi, un tas ir demokrātiski un atbalstāmi. Taču es uzskatu, ka dažkārt ir vajadzīgi arī ierobežojumi. Man šķiet, ka kokus izcērt par daudz un tas notiek tikai tādēļ, lai vairotu ienākumus. Mēs plānojam izcirst mežus, lai vietā uzceltu vēja parkus. Zemnieki laukus apstrādā ar ķīmiju, lai vairotu savu peļņu, bet tikmēr no tā iet bojā bites, pazūd Latvijas dabīgās pļavas, izzūd bioloģiskā daudzveidība.

Protams, ka labība ir jāaudzē, meži ir jākopj un koksne, kas ir viens no Latvijas dabas resursiem, ir jāizmanto arī ekonomiskajai izaugsmei, taču tas ir jādara samērīgi un jādoma arī par nākamajām paaudzēm. Tādēļ tikpat atbildīgi kā savulaik Satversmes tēvi izveidoja konstitūciju, mums ir jārada noteikumi mežu, upju, pļavu jeb visas bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai. Ir svarīgi atrast līdzsvaru starp to, cik mēs izmantojam savam dzīves komfortam un cik pasaudzējam, domājot arī par nākamajām paaudzēm. Tādēļ arī šodien, Raiņa vārdiem runājot, mēs piedalāmies jaunas Daugavas rakšanā. Mūsu atbildība ir tajā, kā mēs īstenojam Eiropas Zaļo kursu.

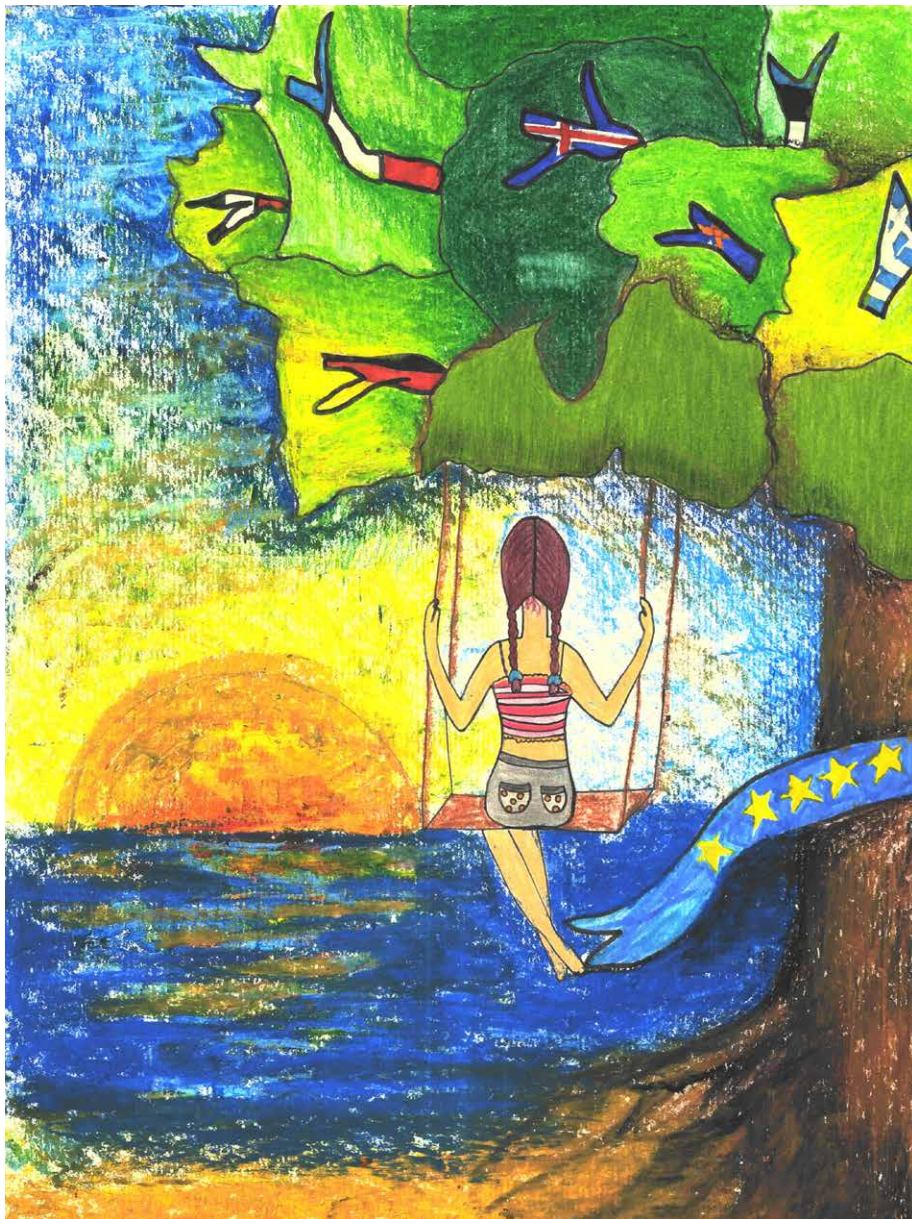
Izglītības iestāde: Ventspils 4. vidusskola

Pedagogs: Baiba Millere

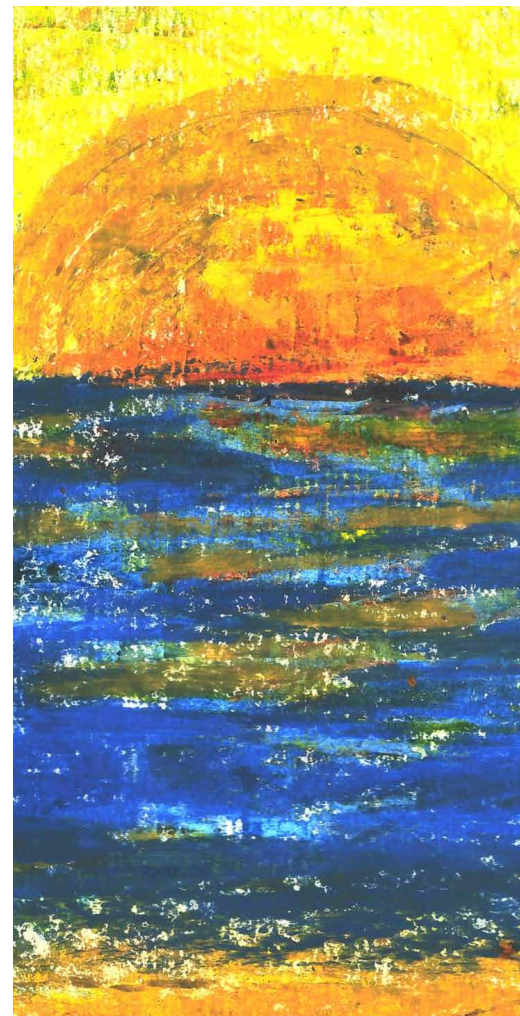
legūtais apbalvojums: atzinība 9. klašu domrakstu konkursā

1. J. Rainis, Vispārējās debātes par Satversmes I daļu, Satversmes sapulces IV sesijas 5. sēde, 28.09.1921., <http://fronte.lv/2020/09/rainis-par-demokratiju-jeb-tautas-valdibu/>

KATRĪNA TIMČENKO

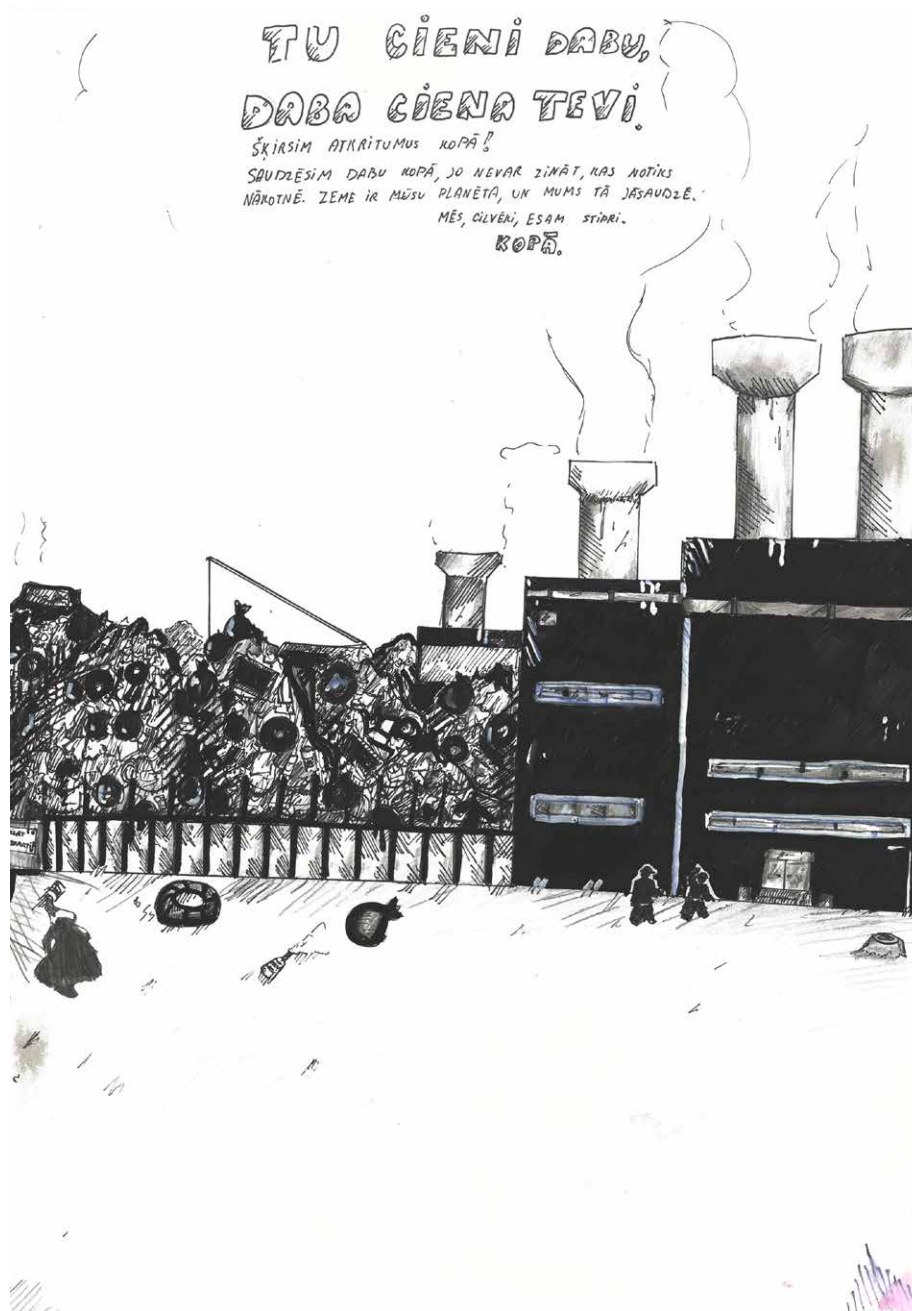

Izglītības iestāde: Daugavpils Valstspilsētas vidusskola
Pedagogs: Inga Vasiļjeva
Iegūtais apbalvojums: atzīnība 6. klašu zīmējumu konkursā

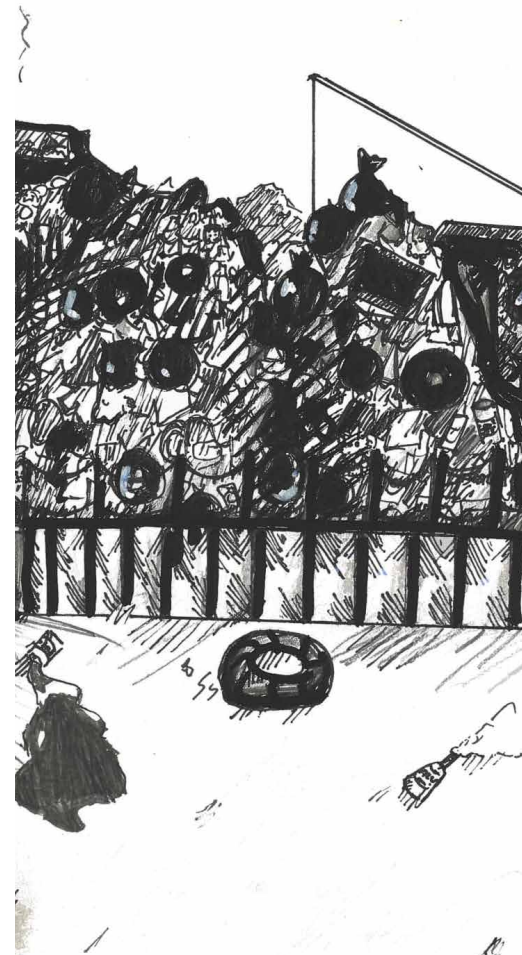
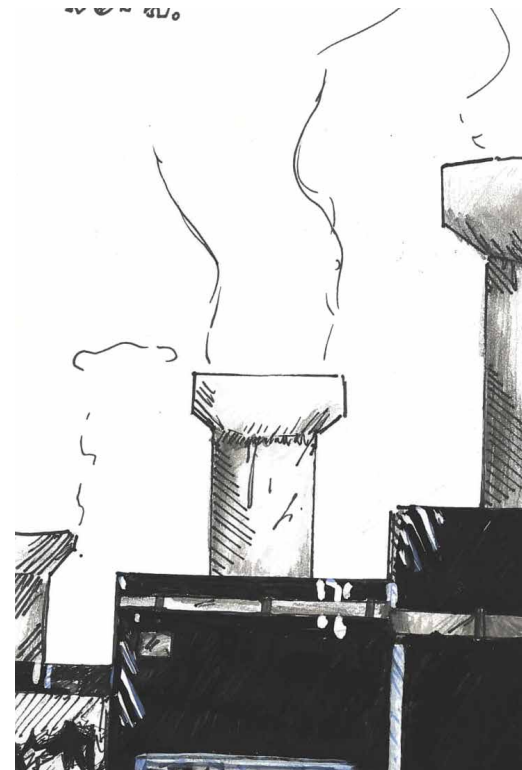
Fragmenti no mākslas darba

ALITA MIKELSONE

Izglītības iestāde: Jelgavas Tehnoloģiju vidusskola
Pedagogs: Violeta Erdmane
Iegūtais apbalvojums: atzinība 6. klašu zīmējumu konkursā

Fragmenti no mākslas darba

BEĀTE SANĻIJA APLOKA

"Atbildība atspoguļota arī Satversmē, kas nosaka ne tikai valsts iekārtu un pārvaldes institūciju organizāciju, bet arī pilsoņu tiesības. Tā ir likumīga brīvība rīkoties, tāpat kā atbildība ir izvēle."

Personu var dēvēt par atbildīgu tikai tad, ja tai ir bijusi izvēle un rīcības brīvība. Piespraust sarkanbaltsarkano lentīti vai nē? Himnas laikā stāvēt un klusēt vai tomēr dziedāt? Tas atspoguļojas arī vēsturiski nozīmīgos mirkļos, piemēram, 1990. gada 4.maijā, kad deputātiem tika dota izvēle uzņemties atbildību - balsot par Latvijas neatkarības atjaunošanu vai nē. 1991. gada janvārī Latvijas tauta, piedaloties barikādēs, parādīja gribu uzņemties atbildību nosargāt savas zemes neatkarību nākotnei. Veicot izvēli, persona gribot vai negribot ir atbildīga par rezultātu: 135 deputāti ar pateikto "jā" vārdu, un ikviens, kas atbalstīja neatkarības ideju, ir atbildīgs, ka šodien sevi dēvēju par Latvijas Republikas pilsoni.

Atbildība atspoguļota arī Satversmē, kas nosaka ne tikai valsts iekārtu un pārvaldes institūciju organizāciju, bet arī pilsoņu tiesības. Tā ir likumīga brīvība rīkoties, tāpat kā atbildība ir izvēle. Tādējādi uzskatu, ka konstitūcijā līdz ar tiesībām ir definēta arī pilsoņa atbildība (izvēle rīkoties). Piemērs ir Satversmes 100.pants¹, kas vēsta par vārda brīvību. Bērnam jau kopš mazotnes māca, ka jāatbild par saviem vārdiem, tie apliecina atbildību - vēstīt, ietekmēt, sāpināt. Arī likums nosaka: cilvēks, piemēram, paužot naida runu, var tikt saukts pie kriminālatbildības. Tātad vārda brīvība ir ne tikai tiesības, bet arī atbildība.

Vecāki mani ir audzinājuši, ka mācīties ir mans pienākums, arī Satversme vēsta, ka ikvienam ir tiesības uz izglītību.² Vārds "izglītība" man nenozīmē augstākās matemātikas vai molekulārfizikas zināšanas, bet gan notikumu un cēloņsakarību izpratni. To nodrošina vēstures zināšanas, kas māca par pagātnes notikumiem, par tagadnes procesu cēloņiem, par piederību un, protams, par kļūdām, lai tās netiktu atkārtotas. Līdzīgi ir teicis Dž. Santajana: "Tie, kas aizmirst vēsturi, ir lemti to atkārtot."³ Zināšanas ir nepieciešamas, lai pieņemtu gudrus lēmumus, izvēlētos, līdz ar to uzņemtos atbildību.

"Brīvība ir liela atbildība nākamo un iepriekšējo paaudžu priekšā."⁴ (D. Īvāns) Vērojot Krievijas agresiju Ukrainā, aizvien vairāk novērtēju lēmumus, piemēram, iestāšanos NATO un ES, kuri pieņemti ar nolūku, lai sniegtu drošību un sargātu Latvijas brīvību. Šis ir brīdis, kad pagātnes notikumu izpratnei un vārda brīvībai ir ievērojama nozīme - izrādīt nosodījumu Krievijas agresijai, atbalstīt sankcijas, lai līdzīgi notikumi kā Krimas okupācija 2014.gadā neatkārtotos. Iepriekšējās paaudzes pieņēma izšķirošus lēmumus Latvijas kā neatkarīgas valsts nākotnei, tagad ir pienācis laiks arī manai paaudzei uzņemties atbildību.

Izglītības iestāde: Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzija
Pedagogs: Gunita Smiltāne
Iegūtais apbalvojums: I vieta 12. klašu domrakstu konkursā

1 Latvijas Republikas Satversme, 100. pants. (Skatīts 01.12.2022.) Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/57980#p100>

2 Latvijas Republikas Satversme, 112. pants. (Skatīts 28.11.2022.) Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/57980#p112>

3 Santayana G. The Life of Reason: Reason in Common Sense. MIT Press: 1905. 172.lpp. (Skatīts 01.12.2022.) Pieejams: <https://santayana.iupui.edu/wp-content/uploads/2019/01/Common-Sense-ebook.pdf>

4 Īvāns D. TV3 ziņas "Īvāns: Brīvība ir liela atbildība nākošo un iepriekšējo paaudžu priekšā". (Skatīts 18.11.2022.) Pieejams: <https://l100.lv/galerijas/050520-ivans-briviba-ir-liela-atbildiba-nakoso-un-ieprieksejo-paaudzu-prieksa/>

ANTONINA MAJEVŠKIHA

Izglītības iestāde: Liepājas 3. pamatskola
Pedagogs: Jeļena Kozzeļeva
Iegūtais apbalvojums: atzinība 6. klašu zīmējumu konkursā

Fragmenti no mākslas darba

BEATRICE DĒRICA

"Tāpēc, darot to, kas man patīk, es vēlos radīt labu paraugu jaunajai Latvijas valsts paaudzei un aicināt viņus saprast, kāda ir cilvēka atbildība pret nākamajām paaudzēm."

Esmu lepna Latvijas valsts pilsoņa, kurai rūp tēvzemes nākotne. Es pildu savus pilsoņa pienākumus, svinot svētkus, ar deju kolektīvu nesot Latvijas vārdu pasaulē, ejot vēlēt un runājot latviešu valodā. Ikdienā mani apbēdina tas, ar cik ļoti atšķirīgām vērtībām ir jaunā paaudze, viņu vēlme labprātāk svinēt amerikāņu svētkus, nevis 11. un 18.novembri, daudzo anglicismu lietojums valodā un nevienas latviešu tautasdziesmas nezināšana. Pieaugot saprotu, ka vēlos izdarīt ko tādu, kas atstātu pozitīvu ietekmi uz jauno paaudzi.

Es deju tautasdejas jau 14 gadus, tā ir mana būtība un identitāte. Es nedejoju tikai sev, kustībā izjūtu atbildību par savu sniegumu. Būt koncertā, sajūst ritmu, vārdus, atcerēties kustības - tā ir mana atbildība. Cik brīnišķīgi, ka arī "valsts atzīst zinātniskās, mākslinieciskās un citādas jaunrades brīvību,"¹ dodot iespēju 1000 jauniešiem dejot, uzstāties un sagādāt prieku citiem.

Man patīk palīdzēt citiem. Tas ir veids, kā iepazīstu tuvāk cilvēkus un pašizglītojos. Divus gadus piedalījos brīvprātīgo darbā, palīdzot organizēt sarunu festivālu "LAMPA" un tā apmeklētājiem orientēties pasākuma plašajā programmā. Festivāls "LAMPA" ir vārda brīvības lielā izpausme, kurā katram Latvijas iedzīvotājam nebaidoties ir tiesības jautāt, paust savu viedokli, izrunāties, strīdēties par valstī aktuālajām problēmām, vērtībām un dzīves kvalitāti. Visas šīs tiesības ir nostiprinātas Latvijas Satversmē, tāpat kā ir noteiktas iespējas, ceļot un izglītoties.

Daudzi mani skolas biedri saka, ka viņi plāno mācīties ārzemēs, bet es skaidri zinu, ka studēšu Latvijas Kultūras akadēmijā, lai nākotnē strādātu kādā no kultūras jomām un turpinātu padziļināti izpētīt savas tautas kultūras mantojumu, attīstot to, kā arī palīdzētu jaunajai paaudzei labāk saprast un izbaudīt (Latvijas) tradīcijas un vērtības.

Es turpināšu dejot, piedalīties brīvprātīgo darbā un izvēlēšos studēt Latvijā, jo man rūp, kāda Latvija izskatīsies pēc gada, pieciem, 20 un 100 gadiem. Tāpēc, darot to, kas man patīk, es vēlos radīt labu paraugu jaunajai Latvijas valsts paaudzei un aicināt viņus saprast, kāda ir cilvēka atbildība pret nākamajām paaudzēm.

Izglītības iestāde: Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzija
Pedagogs: Gunita Smiltāne
Iegūtais apbalvojums: II vieta 12. klašu domrakstu konkursā

1 Latvijas Republikas Satversme, 113.pants, tiešsaiste: <https://likumi.lv/ta/id/57980#p.113> [Skatīts 20.11.2022.]

VIKTORIJA POLAKOVA

Izglītības iestāde: Liepājas 3. pamatskola
Pedagogs: Marina Silujanova
Iegūtais apbalvojums: atzinība 6. klašu zīmējumu konkursā

Fragments no mākslas darba

LAURA DZALBE

"To, kāda kļūs nākamā paaudze, ir arī manās rokās, jo esam tie cilvēki, no kuriem tiek ņemts piemērs. Mūsu pēdas iemin taciņu uz nākotni. "

Ikdienā mēs reti kurš aizdomājamies par nākamo paaudžu dzīvi un mūsu ietekmi uz to. Rakstnieks Marsels Prusts reiz teica: "Mēs neesam vieni paši uz pasaules un, lai ko arī mēs nedarītu, mēs esam atbildīgi par to, kas notiek ar citiem." Lai nākamajām paaudzēm būtu dzīvei labvēlīgi apstākļi, mums ir jāveicina sava atbildība, it īpaši jaunāko paaudžu priekšā.

Manuprāt, būtisku loma ir tīrai videi, kura ir nopietni apdraudēta, tāpēc mana un manu vienaudžu atbildība ir samazināt ekoloģiskās pēdas nospiedumu, lai nākamās paaudzes varētu dzīvot tīras Daugavas krastos, veselīgā valstī. Vides kvalitāte taču ir viena no cilvēktiesībām, ko garantē Latvijas Satversme. Kā mēs to varam darīt? Sākot ar mazām lietām un pārdomājot ikdienas paradumus, mēs varam soli pa solim kļūt draudzīgāki videi, piemēram, šķirojot atkritumus, vairāk pārvietojoties kājām, nevis ar auto utt. Personīgi es nododu plastmasas pudeles depoziņa punktus, kā arī ikdienā, ejot uz veikalu izmantoju paššūto iepirkuma maisiņu, lai plastmasas maisiņi tiktu lietoti mazāk.

Es esmu atbildīga ne tikai par saviem darbiem, bet arī par vārdiem un valodu, kurā es runāju- latviešu valodu. Esmu neliela daļiņa no latviešu tautas, bet tik un tā esmu atbildīga par valodas izdzīvošanu un nodošanu nākamajām paaudzēm. Pirmkārt, viens no maniem pienākumiem ir ne tikai runāt latviešu valodā ģimenē, bet arī ar draugiem un paziņām, kam dzimtā valoda nav latviešu. Manuprāt, tas ir ļoti aktuāli, jo ikdienā Krāslavā bieži vien sastopos ar situāciju, kad cilvēki ar cittautieti izvēlas komunicēt krievu valodā, pat ja zina, ka viņš pārvalda latviešu valodu un saziņa varētu notikt latviski. Otrkārt, būtiski ir, kā es runāju, cik pareizs ir manas dzimtās valodas lietojums un vai tā netiek piesārņota. Šīs problēmas ir raksturīgas arī manā skolā. Skolēniem ir ieradums komunicēt krievu valodā un stundās skolēniem kļūst grūtāk izpausties latviešu valodā, valoda tiek piesārņota, jo frāzes bieži vien tiek nepareizi tulkotas no krievu valodas, kas rada stila kļūdas.

Būtiski ir turpināt savu senču tradīcijas un nodot tās nākamajām paaudzēm. Tradīcijas nav tikai izklaide, bet gan darbība, kas saliedē visus kopā un vieno mūsu dzimtu. Es uzskatu, ka mūsdienās var novērot, ka tradīcijas kļūst arvien īslaicīgākas un nenoturīgākas, tādēļ ir būtiski tās ievērot ik gadu, lai turpmāk cilvēkiem būtu saikne ar pagātņi. Man īpaši tuvas ir Ziemassvētku un Līgo tradīcijas Dzalbu dzimtā, kuras es labprāt vēlētos nodot tālāk. Ziemassvētkos tā ir mājas pušķošana, savukārt Līgo dienā vainagu pīšana un dziesmu dziedāšana pie ugunsкура.

To, kāda kļūs nākamā paaudze, ir arī manās rokās, jo esam tie cilvēki, no kuriem tiek ņemts piemērs. Mūsu pēdas iemin taciņu uz nākotni.

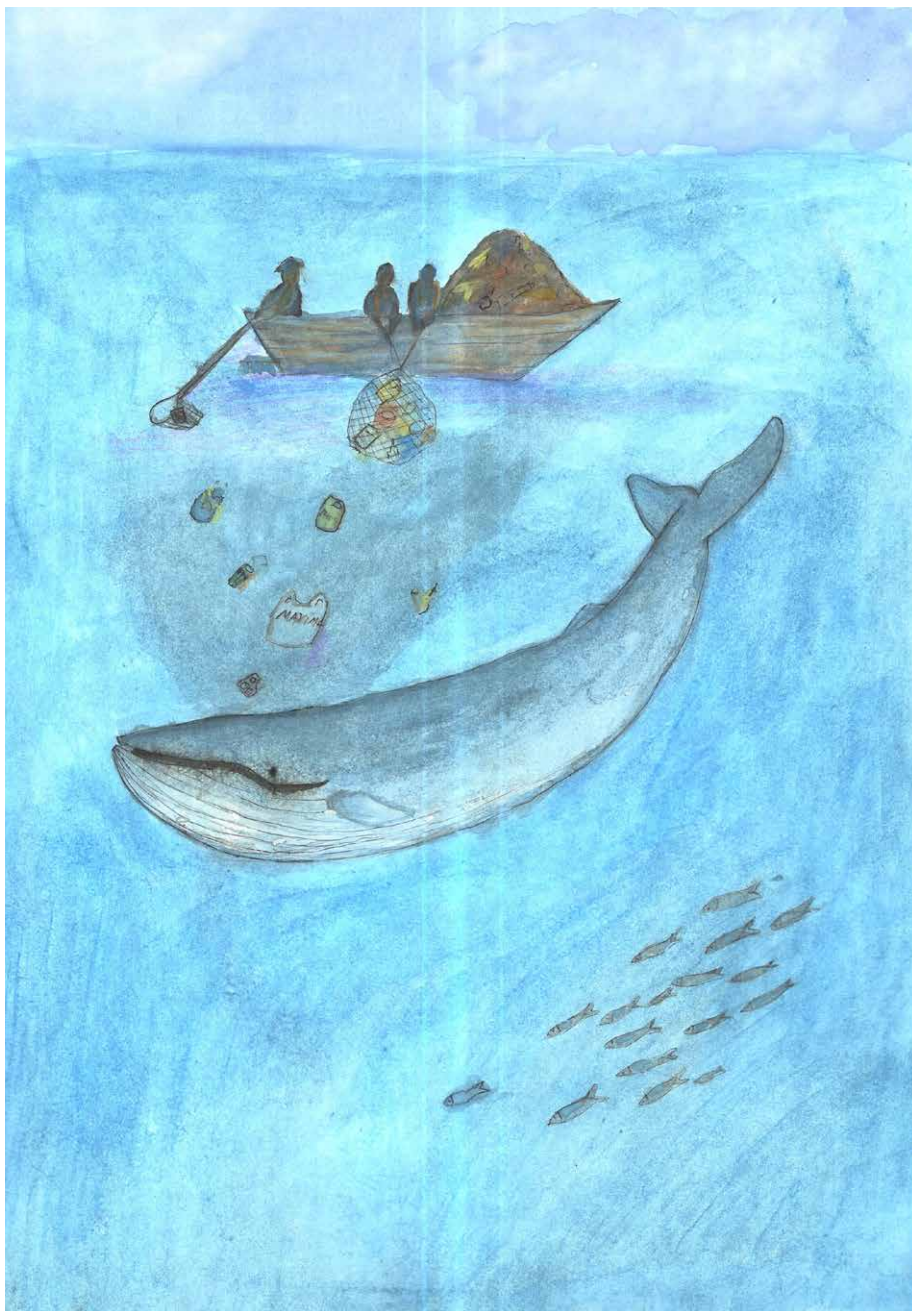
Izglītības iestāde: Krāslavas ģimnāzija

Pedagogs: Dzintra Rateniece

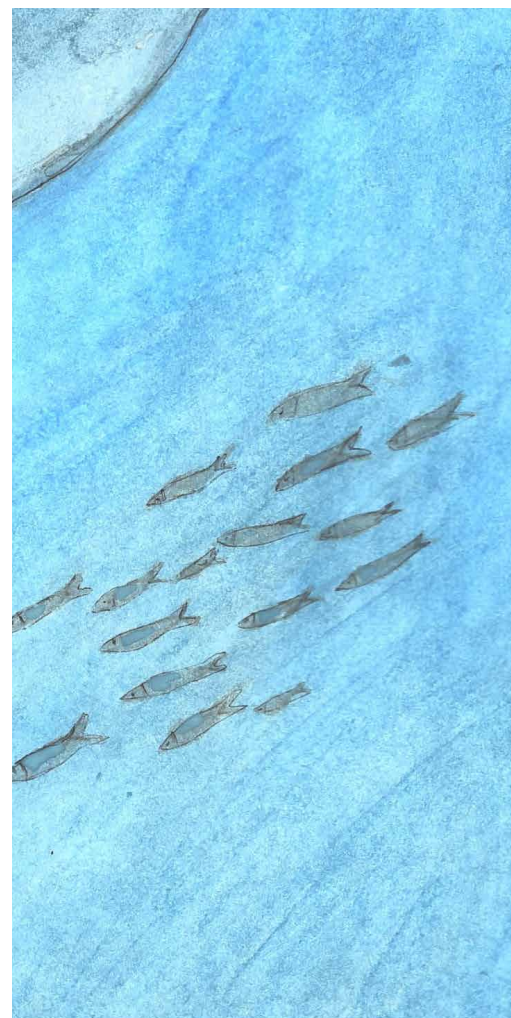
legūtais apbalvojums: III vieta 12. klašu domrakstu konkursā,

bijušās Satversmes tiesas priekšsēdētājas, Eiropas Savienības Tiesas tiesneses Inetas Ziemeles specbalva

ROZĀLIJA BUKEĻA-MEIRĀNE

Izglītības iestāde: Ludzas 2. vidusskola
Pedagogs: Irīna Martjukova
Iegūtais apbalvojums: atzinība 6. klašu zīmējumu konkursā

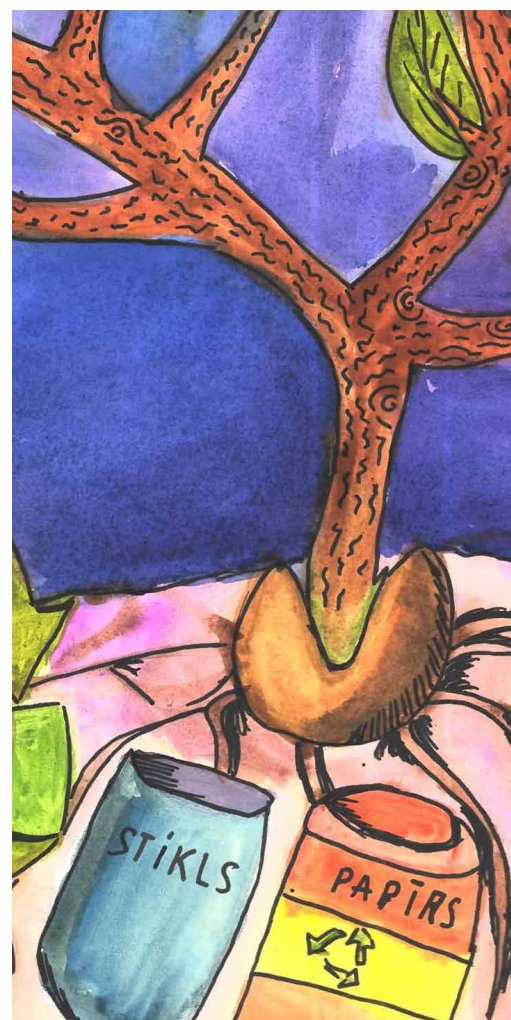
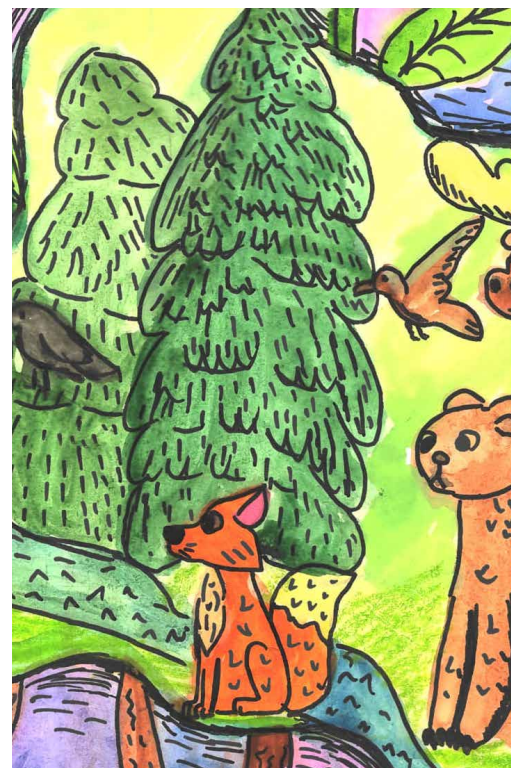
Fragmenti no mākslas darba

ANDA BRIEDE

Izglītības iestāde: Uzvaras pamatskola
Pedagogs: Daiga Sējēja
Iegūtais apbalvojums: atzinība 6. klašu zīmējumu konkursā,
žurnāla "Jurista Vārds" redakcijas specbalva

Fragmenti no mākslas darba

SABĪNE GRĪSLE

"Atbildība pret sevi veido arī sabiedrības kopējo atbildību, kas gadu gaitā tiek ieaudzināta un „iesēta” nākamo paaudžu domās un izpratnē."

Vai dienu pirms 11. novembra skolēni izpilda mājasdarbus, lai nākamajā vakarā veltītu laiku Lāčplēša dienas gājienam? Vai skolēni no rīta pamostas laicīgi, lai nenokavētu 18.novembra svētku pasākumu skolā? Katra indivīda ikdienu veido šķietami nelielas izvēles un vienlaicīgi atbildības izpausmes, tomēr tās organizē sabiedrību tā, lai katram cilvēkam būtu nodrošināta savu pilsoņa tiesību un reizē pienākumu realizēšanās tieši tādā veidolā, kā tas ir noteikts Latvijas konstitūcijā - Satversmē. Atbildība pret sevi veido arī sabiedrības kopējo atbildību, kas gadu gaitā tiek ieaudzināta un „iesēta” nākamo paaudžu domās un izpratnē.

Viens no atbildīgas sabiedrības pamatprincipiem ir cilvēku savstarpēja cieņa. Sākotnēji tā rodas tikai domas formā indivīda prātā, savukārt, ja šai domai tiek dota skaņa, tad tā jau izpaužas kā vārds, ar kura spēku var ietekmēt sabiedrības procesus. Arī man, nelielai sabiedrības daļai, piemīt atbildība par saviem vārdiem, kas izskan sociālajā telpā - gan virtuālajā vidē, gan fiziskā izpausmē. Politikorektums un cieņpilna attieksme ir principi, uz kuriem jābalsta saziņa ne vien amatpersonām un viedokļu līderiem, kuru balss izskan publiski, bet gan katram pilsonim. Viena no demokrātiskas valsts cilvēka pamattiesībām ir vārda un domas brīvība, kas paredzēta arī LR Satversmes 99. un 100. pantā.¹ Tomēr pat demokrātijas apstākļos sabiedrība nespēj būt ideāla un absolūti atbildīga, jo citi principi, kas veido sabiedrību, bieži vien ir subjektīvi un balstīti personiskajā laimes un vērtību skalā.

Kur ir rodama laime? Kā laimīgs cilvēks spēj ietekmēt sabiedrību? Aristotelis ir teicis, ka „valsts tiek radīta ne tikai tādēļ, lai izdzīvotu, bet galvenokārt tamdēļ, lai dzīvotu laimīgi”.² Tātad cilvēks ne tikai nespēj ilgi pastāvēt ārpus cilvēcīgas kopienas, bet arī šādos apstākļos nevar būt laimīgs. Dzīvojot demokrātiskā valstī, tieši man ir atbildība par savu laimi - es izvēlos, kuri cilvēki kļūst par maniem draugiem, kādi ir mani vaļasprieki. Šie elementi veido manu laimes izpratni, un, kamēr vien esmu laimīga, varu būt godprātīgs un atbildīgs valsts pilsonis un īstenot savas un citu cilvēku tiesības, piemēram, goda un cieņas neaizskaramību. Taču nereti cilvēki savu laimi tā arī nespēj radīt, un tas ir iemesls, kāpēc sabiedrībā tiek izplatītas negācijas, kas bieži nepamatoti vērstas arī uz valsts pārvaldes institūcijām.

Nākamo paaudžu dzīve ir atkarīga no tā, cik atbildīgas izvēles un darbības mēs, Latvijas iedzīvotāji, veicam šobrīd. Cilvēkiem ir jāvērs uzmanība uz savu individuālo atbildību kā personīgajā dzīvē, tā sabiedrības procesos, lai Latvijas valsts kļūtu par ilgtspējīgas attīstības piemēru.

Izglītības iestāde: Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzija

Pedagogs: Gunita Smiltāne

legūtais apbalvojums: atzinība 12. klašu domrakstu konkursā,

pirmā Latvijas Valsts prezidenta Jāņa Čakstes mazmazmeitas Kristīnas Čakstes specbalva

¹ Satversmes Sapulce, Latvijas Republikas Satversme. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. 99. un 100. pants. [Iešsaiste] [skatīts 16.11.2022.] Pieejams : <https://likumi.lv/ta/id/57980-latvijasrepublikas-satversme>

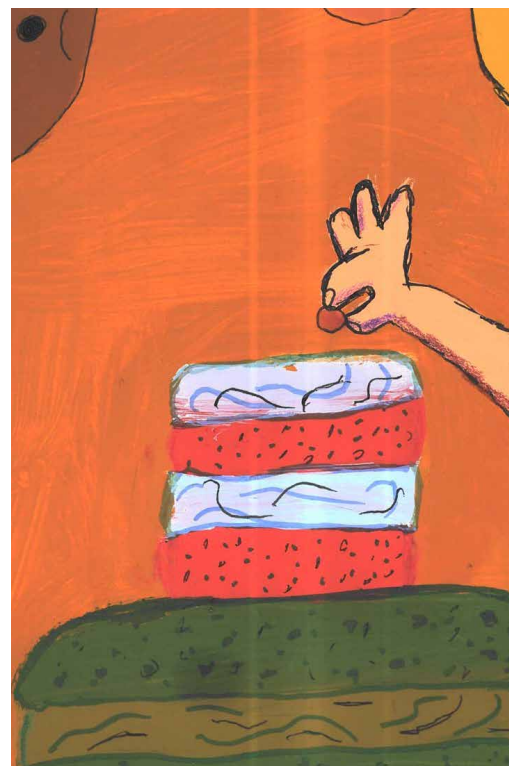
² Aforismi.lv. [Iešsaiste] [skatīts 16.11.2022.] Pieejams: <https://aforismi.lv/aforisms/9464>

MATILDE SLIŠĀNE

Izglītības iestāde: Baltinavas vidusskola
Pedagogs: Indra Keiša
Iegūtais apbalvojums: Latvijas Mākslas akadēmijas specbalva

Fragmenti no mākslas darba

RĒZIJA KRIEVIŅA

"Gluži tāpat Latvijas Republikas nākotne ir atkarīga no šodienas tautiešu attieksmes un valstiskās nostājas. Tāpēc mūsu mantojums nav pasīva dāvana, bet gan rūpju un mīlestību pieprasošs, dzīvs koporganisms."

Mūsu drošsirdīgie senči ar asinīm parakstījuši valsts neatkarības "pirkšanas" līgumu. Cīnījušies un krituši zem mūsu karoga, jūtot neizmērojamu atbildību, lai tēvu zemi nosargātu un nodotu mantojumā nākamajām paaudzēm. Tagad valsts svētkos daudzviet plīvo mūsu valsts karogs, skan himna "Dievs, svētī Latviju!" un mums pie krūtīm ir piespraustas sarkanbaltsarkanās lentītes. Katru mūsu ķermeņa šūnu pilda prieks un lepnums par tēvutēvu pašizliedzību un varonību, nenoliedzami arī par mūsu veiksmi, nepiedzīvojot trauksmainos nebrīves laikus. Taču kāpēc baltā krāsa karogā palēnām kļūst rozā?

Šodienas jaunietim, kas veido nākamību, Latvijas valsts neatkarība ir pašsaprotams mantojums. Dzimtene ir kā mīla vecmāmiņa, no kuras tiek sagaidīts drošs patvērums, mīlestība un rūpes. Taču reti kurš no mums aizdomājas, ka šādi abpusējai (valsts un pilsoņa) mīlestībai ir arī divvirzienu rūpju vektori. Veiksmīgu valsts un pilsoņa attiecību pamatprincipi ierakstīti Latvijas Republikas Bībelē jeb Satversmē. Tajā skrupulozi uzskaitītas cilvēka pamattiesības. Lasot Satversmi, atskāršam, cik daudz ir mums piešķirto tiesību. Tiesības izteikties, izglītoties, dzīvot un tikt pasargātiem. Pirms simts gadiem izveidotā Satversme vēl aizvien rūpējas, lai valsts pārvaldes orgāni rūpētos par mums - valsts pilsoņiem. Taču kur paliek mūsu rūpes par valsti? Satversmes pirmajās rindkopās minēts, ka ikvienam jā rūpējas par sevi, saviem tuvākajiem, kā arī uzsvērta atbildība pret nākamajām paaudzēm. Taču kā mēs saprotam atbildību pret nākamajām paaudzēm? Manuprāt, tā ir ikdienišķas darbības, kuras maldīgi uzskatām par mazsvarīgām - latviešu valodas izkopšana, tautas tradīciju turpināšana, valsts vēstures izziņāšana, piedalīšanās sakopšanas talkās un labdarības akcijās... Tā ir mūsu attieksme un rīcība, kas stiprina mūsu valstisko pašapziņu un garantē mūsu tautas un valsts pastāvēšnu. Nereti man kā jaunietim šķiet, ka nekādi nespēju ietekmēt valstī notiekošos procesus, ka mana latvietes pašapziņa robežojas ar lepošanos par senču kareivīgumu. Taču tad piezogas jautājums: "Vai senči lepotos ar mani, manu paaudzi?" Tajos brīžos apsolos, ka turpināšu kopt savu latvietību pēc labākās sirdsapziņas un ar lielāko atbildību pret nākamajām paaudzēm, lai mēs justos kā latvieši, ne tikai Latvijas iedzīvotāji.

Latvijas Republikas pastāvēšana šodien ir iespējama, tikai pateicoties mūsu senču mīlestībai pret tēvzemi un atbildībai pret savu valsti. Gluži tāpat Latvijas Republikas nākotne ir atkarīga no šodienas tautiešu attieksmes un valstiskās nostājas. Tāpēc mūsu mantojums nav pasīva dāvana, bet gan rūpju un mīlestību pieprasošs, dzīvs koporganisms. Karogā fundamentāla un mūžīga ir vien sarkanā krāsa. Tā ir vēsturiska liecība, kas reprezentē tēvutēvu izlietās asinis. Turpretī baltā atspoguļo mūsu pašu goda prātu. Baltā krāsa ir šodienā ... šodienā, bez kuras rītdiena nav iespējama! Gādāt par tās spodrību ir mūsu pienākums un atbildība senču un nākamo paaudžu priekšā.

Izglītības iestāde: Vecpiebalgas vidusskola

Pedagogs: Ilona Strelkova

legūtais apbalvojums: atzinība 12. klašu domrakstu konkursā

PATRĪCIJA CĪRULE

Izglītības iestāde: Umurgas pamatskola

Pedagogs: Ilva Zvirgzdiņa

Iegūtais atbalvojums: Latvijas Mākslas akadēmijas specbalva,
žurnāla "Jurista Vārds" redakcijas specbalva

Fragments no mākslas darba

MONA UPENIECE

"Satversme ir dokuments, bet tai ir dzīvība tikai tad, kad Latvijas iedzīvotāji to atbildīgi pilda. Sākot ar sevi, rīkojoties atbildīgi, es palīdzu radīt drošu vidi, kurā pastāv savstarpēja uzticība."

Tezaurā.lv sacīts, ka atbildība ir, pirmkārt, "attieksme, kurai raksturīgas rūpes un pienākuma apziņa", un, otrkārt, tāds "stāvoklis, kad (piemēram, tiesā) ir jāatbild par savu rīcību, izturēšanos". Lai stiprinātu pilsoņu atbildību, 1998.gada 15.oktobrī Satversme tika papildināta ar VII nodaļu "Cilvēka pamattiesības". Es arī esmu tā mazā, taču svarīgā daļa no tiem, kuri Latviju sauc par savām mājām. Satversmes papildināšanas brīdī Latvijā dzīvoja gandrīz divarpus miljoni cilvēku, šodien šis skaitlis ir krietni mazāks. Lai cik daudz vai maz ir iedzīvotāju, atbildība par savu dzīvi nemazinās. Un tiesības nevar pastāvēt bez pienākumu un atbildības izpratnes un šo jēdzienu piepildīšanas dzīvē konkrētā rīcībā.

Mana atbildība sakņojas manā līdzšinējā pieredzē, ko veidojusi ģimene, sabiedrības vide un cilvēki man apkārt. Šogad, izmantojot savas Satversmes 112.pantā iekļautās tiesības uz izglītību, turpinu mācīties 12.klasē. Kamēr liela daļa klasesbiedru mēģina izvēlēties labāko ārzemju augstskolu, es ar lielu pārliecību zinu, ka vēlos veidot savu nākotni tie, Latvijā, vēlos šeit iegūt augstāko izglītību tiesību zinātnē, strādāt un dibināt ģimeni. Satversme nodrošina to, ka varu brīvi izvēlēties studijas un nodarbošanos. Savukārt mana atbildība ir izmantot šo iespēju un kļūt par savas jomas augstas raudzes speciālisti, lai stiprinātu savu valsti un spētu tai nodrošināt taisnīgu nākotni, kļūstot par noderīgu un atbildīgu pilsoni.

Kaimiņvalstī Baltkrievijā arī ir daudz jauniešu, kuri šogad mācās vidusskolas pēdējā klasē un cenšas plānot turpmāko dzīvi. Tas, kas mūs padara atšķirīgus, ir veids, kā valsts, kurā dzīvojam, īsteno konstitūcijā (mūsu gadījumā- Satversmē) definēto. Latvijā tiek īstenota gan vārda brīvība, gan vienlīdzība likuma priekšā, kā arī tiesības uz dzīvību un drošību pretēji Baltkrievijas autoritārajai politikai. Neiedomājami brutāli tiek pārkāptas Ukrainas vienaudžu un tās iedzīvotāju jebkādas tiesības. Par situāciju abās valstīs katru dienu izplatās desmitiem jaunu ziņu. Mana atbildība ir izvērtēt ziņās sniegto faktu ticamību un neapjukt plašajā informācijas klāstā, kā arī būt solidārai ar cilvēkiem, kuriem tiek atņemtas pamattiesības. Man atšķirībā no iepriekšējām paaudzēm ir bijusi iespēja apgūt šādas prasmes, tādēļ manā atbildībā pavisam noteikti ietilpst arī atbalsta sniegšana tiem, kuriem tas nepieciešams, kā arī pasargāt viņus no dezinformācijas.

Satversme ir dokuments, bet tai ir dzīvība tikai tad, kad Latvijas iedzīvotāji to atbildīgi pilda. Sākot ar sevi, rīkojoties atbildīgi, es palīdzu radīt drošu vidi, kurā pastāv savstarpēja uzticība. Mans mērķis ir rīkoties tā, lai Latvija un tās iedzīvotāji nekad nepiedzīvotu tādas cilvēktiesību pārkāpumus, ko tā 20.gadsimtā piedzīvoja padomju okupācijas gados un šobrīd piedzīvo mūsu kaimiņvalstis. To var sasniegt, redzot, dzirdot un nestāvot malā, izmantojot visas tās privilēģijas, kuras ir devusi mūsu valsts, Latvija!

Izglītības iestāde: Āgenskalna Valsts ģimnāzija

Pedagogs: Anita Vanaga

Iegūtais apbalvojums: Žurnāla "Jurista Vārds" redakcijas specbalva

ELĪNA ŠMAUKSTE

Izglītības iestāde: Lēdmanes pamatskola
Pedagogs: Maija Auziņa
Iegūtais apbalvojums: Latvijas Mākslas akadēmijas specbalva

Fragments no mākslas darba

SANTIS ANDRIKSONS

"Šobrīd uzskatu, ka mans pienākums un atbildība ir izveidot sevi par godīgu, izglītotu cilvēku."

Jēdziens "atbildība" ir viens no filozofiskākajiem un daudznozīmīgākajiem jēdzieniem. Atbildīgs par ko, kādā mērā, kā priekšā!? Cik ilgtspējīga ir atbildība, kad tā beidzas!? Lai sniegtu atbildes uz šiem jautājumiem, nākas padomāt.

Katram ir vērts padomāt par sevi- cik atbildīgs es esmu, par ko un kādā mērā spēju nest atbildību. Es neuzskatu sevi par galīgi bezatbildīgu cilvēku. Man ir pienākumi un atbildība ģimenes un skolas kolektīva priekšā. Reizēm varu atļauties būt paviršāks, jo tas nenodara lielu ļaunumu. Tomēr šobrīd es nespēju ietekmēt lielos pasaules notikumus. Varbūt es to nespēšu nekad. Tad kāda gan ir mana atbildība nākamo paaudžu priekšā?

Šobrīd uzskatu, ka mans pienākums un atbildība ir izveidot sevi par godīgu, izglītotu cilvēku. Ja man tas izdosies, tad es pulcēšu ap sevi līdzīgi domājošus cilvēkus, kuri, savukārt, piesaistīs citus. Pozitīvais izplatīsies, tādējādi atstājot mazāk vietas negodīgumam, savtīgumam un citām negācijām. Veidosies jauna paaudze, kam būtu jābūt cilvēcīgākai un pozitīvākai par iepriekšējo. Līdz ar to, veidotos pamats, uz kura varētu attīstīties nākamā paaudze, kas būtu pārāka par manu paaudzi.

Man gribētos, lai mana paaudze, līdz ar mani, atstātu nākamajām paaudzēm nesaindētu vidi. Šajā ziņā katrs varam būt atbildīgs. Vispirms pats nepostīt un nepiesārņot dabu, kā arī aizrādīt otram, ja tas rīkojas nepareizi. Es šķiroju atkritumus, nemetu zemē drazu, nepostu augus un dzīvniekus. Ticu, ka līdzīgi rīkosies mani pēcnācēji, jo es pratīšu ar viņiem runāt par tīras un veselīgas vides nozīmi planētas nākotnē.

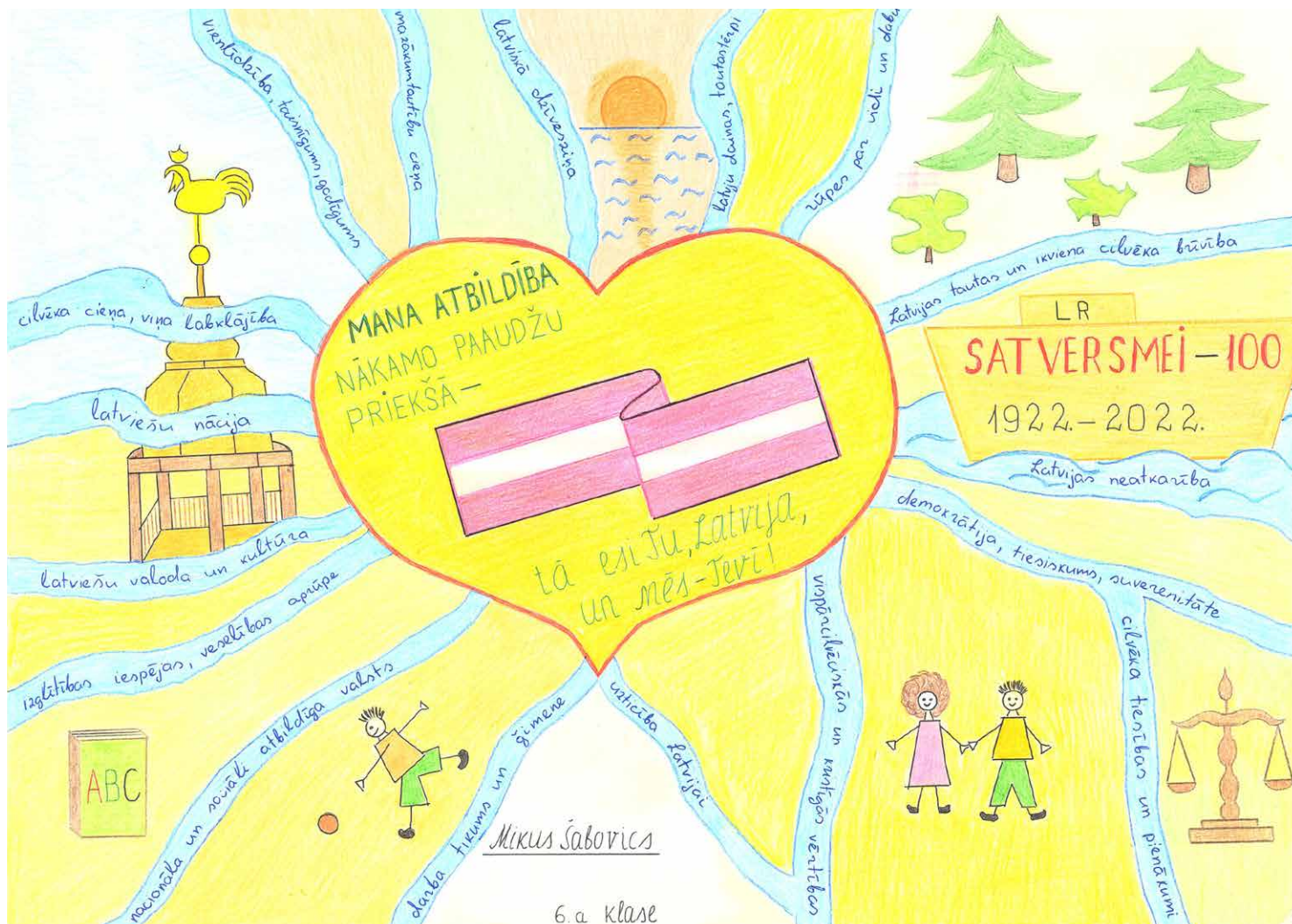
Es priecātos, ja mana paaudze, arī es, spētu tiem, kas būs pēc mums, ar savu dzīvi un domāšanu parādīt, ka lielākā vērtība ir cilvēka dzīvībai. Mana personīgā atbildība ir- neatbalstīt vardarbību, naida kurināšanu, cilvēku šķirošanu pēc ādas krāsas, reliģiskās piederības vai uzskatiem. Karš divdesmit pirmajā gadsimtā ir noziegums. Tā sekas tūkstošiem cilvēku jutīs vēl daudzus gadu desmitus. Es nevaru apturēt karu, nevaru izglābt tos, kuri šobrīd mirst. Es varu augt par cilvēku, kurš nekad vārdos vai darbos neteiks "jā" šādai vardarbībai. Mana paaudze būs tā, kura jau pēc neilga laika piedalīsies mūsu valsts politiskajā un ekonomiskajā dzīvē. Ticu, ka saviem mantiniekiem mēs pratīsim atstāt mierīgu, kara neplosītu pasauli.

Iespējas, ka nekad nebūšu ietekmīgs un varens, lai virzītu lielas lietas, noteiktu diženus uzdevumus, izvirzītu grandiozus mērķus, bet domāju, ka ar to, ko izvēlēšos darīt, spēšu dot ko labu citiem, sagādāt kādu prieku līdzcivēkiem. Pietiekami svarīgi ir uzņemties atbildību par savu dzīvi, tikt galā ar saviem trūkumiem būt atbildīgiem par saviem lēmumiem. Tad nākamo paaudžu priekšā man nebūs jājūtas nevērtīgam un nelietderīgam.

Izglītības iestāde: Druvas vidusskola

Pedagogs: Kristiāna Cāzere

legūtais apbalvojums: bijušās Satversmes tiesas priekšsēdētājas,
Eiropas Savienības Tiesas tiesneses Inetas Ziemeles specbalva

MIKUS SABOVICS

Izglītības iestāde: Jelgavas Tehnoloģiju vidusskola
 Pedagoģs: Violeta Erdmane
 Iegūtais apbalvojums: Pirmā Latvijas Valsts prezidenta
 Jāņa Čakstes mazmazmeitas Kristīnas Čakstes specbalva

Fragments no mākslas darba

IVONNA PAEGLE

"Līdz ar to brīvībā ir ne tikai vērojami skaļi atbildības saukļi un vienas dienas demonstrējumi, bet redzama reāla darbošanās, kad kāda ģimene ir paēdusi, kādam bērnam nesalst un kāds Latvijas mežs ir tīrs."

Es eju pa Brīvības ielu garām Dailes teātrim, kur izrāžu afišas izaicinājumu pilnas, tad melnas durvis uz nekurienu - Stūra māja, kā atgādinājums, cik brīvība ir trausla. Baznīcas, kur lūgties par mums visiem, un ielas galā cerība - Brīvības piemineklis. Pa šo ielu pretī nāk dažādi cilvēki ar savām domām, jūtām, sirdsapziņu, atbildības sajūtu, un katram šī sajūta un izpratne ir sava.

Vieni no pretimnācējiem ir dabas aktivistu grupa "Just Stop Oil", kuri no 2022.gada pavasara iesaistās protestos par vides saglabāšanu, lai pieprasītu Lielbritānijas valdībai pārtraukt fosilās degvielas ieguvu un ražošanu. Kādas metodes tiek izvēlētas šajā cīņā? Tiek mests konditorejas krēms "Monai Lizai", tomātu mērce Van Goga "Saulespuķēm" un pupiņu zupa "Līdzībai par sējēju", sevis pielīmēšana pie Vermēra gleznas "Meitene ar pārļu auskariem".¹ Atbildīgi? Cēlu mērķu vārdā sabojāt visas cilvēces gadsimtiem kopto kultūras mantojumu, lai nākamajām paaudzēm nebūtu, ko redzēt, just, dzirdēt, mācīties, spriest un analizēt? Arī Grētas Tunbergas aicinājumam atsaucās simtiem tūkstošu jauniešu, kuri rīkoja demonstrācijas un streikus, lai beidzot valstu un starptautisko organizāciju līderi no runāšanas par atbildīgu vides politiku sāktu reāli rīkoties un "pa īstam" strādāt. Viņas degsmi un aizrautību novērtēja visa pasaule. Lai aizstāvētu savas idejas, nav jāizposta ne mākslas darbi, ne jādedzina grāmatas, ne jāizlej zupa.

Savukārt Latvijā mani vienaudži un es pati nostājos Brīvības ielas otrā pusē un piedalos Latvijas vides sakopšanas talkās, skolas organizētās labdarības programmas "Paēdušai Latvijai" akcijās, lai sagatavotu pārtikas pakas trūkumā nonākušajām ģimenēm un šogad arī Ukrainas bēgļiem. Novērtēju, ka Latvijas valdība iesaistījies Ukrainas izveidotajā humānās palīdzības programmā "Gaudi no Ukrainas", kur ziedojuši 50000€, lai mazinātu tuvojošos lielāko pārtikas krīzi mūsdienu pasaules vēsturē, kur 49 miljoni cilvēku jau ir uz bada sliekšņa.² Tāpēc ir ļoti būtiski, lai pasaule saliedētos un atbalstītu visneaizsargātākās valstis un kopienas. Laiks nav mūsu pusē - jārikojas gudri un ātri.

Līdz ar to brīvībā ir ne tikai vērojami skaļi atbildības saukļi un vienas dienas demonstrējumi, bet redzama reāla darbošanās, kad kāda ģimene ir paēdusi, kādam bērnam nesalst un kāds Latvijas mežs ir tīrs. Mans uzdevums ir izvēlēties un pieņemt lēmumu, kā dzīvošu šodien un rīt. Mana izvēle ir, ka es rūpēšos par sevi, saviem tuviniekiem, Latviju, izturēšos atbildīgi pret citiem, nākamajām paaudzēm, vidi un kultūras mantojumu.*

Izglītības iestāde: Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzija

Pedagogs: Gunita Smiltāne

legūtais apbalvojums: bijušās Satversmes tiesas priekšsēdētājas,

Eiropas Savienības Tiesas tiesneses Inetas Ziemeles spečbalva

1 Benzine V. Newartnet.com, tiešsaiste: <https://news.artnet.com/art-world/here-is-every-artwork-attacked-by-climate-activists-this-year-from-the-mona-lisa-to-girl-with-a-pearl-earring-2200804> [Skatīts 17.11.2022.]

2 Lsm.lv, tiešsaiste: <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/arzemes/latvija-iemaksas-50-000-eiro-palidzibas-programma-graudi-no-ukrainas.a484143/> [Skatīts 17.11.2022.]

* Izmantots Satversmes preambulas teksts.

RENĀTE KEMPELE

"Ja es uzņemos atbildību, vienmēr būs kāds, kas to atbalstīs un no "manis" veidosies "mēs"."

Vai atbildība ir ideāls, uz ko mēs tiecamies? Kas ir atbildība? Vai atbildība ir izpildīt skolotājas uzdoto mājasdarbu? Vai mana atbildība ir nepaļaut garām zemē nomestai skārdenei? Vai tomēr mana atbilde ir ieklausīties vecāku dotā padomā?

Pasaule ir mainījusies. Profesijas rodas jaunas, taču vecās paliek novārtā. Tik daudzi cilvēki tiecas kļūt par slavenībām, daudzi – par influenceriem. Bet kā tad paliks ar pamatprofesijām? Kurš izglītos nākamo paaudzi, ja tie nebūsim mēs? Kā jaunā paaudze varēs izdzīvot, ja nebūs ārstu? Mūsdienās cilvēki izvēlas profesijas pēc to grūtības pakāpes – jo vieglāk, jo labāk, taču, manuprāt, šis princips būtu jāatmet, un mums būtu jāsāk rīkoties cēlāka mērķa labā. Mana atbildība ir izvēlēties nākamajai paaudzei noderīgu profesiju.

Jau tagad pasaulē runā par tādām tēmām kā globālo sasilšanu. Pat mūsu paaudzei tas ir drauds. Protams, daudzi cilvēki cenšas to risināt, tomēr, manuprāt, ne pietiekami ātri. Bieži cilvēki neapzinās, cik ļoti visu var mainīt viņa rīcība. Kad cilvēkam jautā par atkritumu šķirošanu, visbiežākā atbilde skan šādi: "Ko tas dos, ja es viens šķirošu atkritumus, ja es viens centīšos kaut ko mainīt?". Taču atbilde ir vienkārša – viss sākas ar mani pašu...viss. Ja es uzņemos atbildību, vienmēr būs kāds, kas to atbalstīs un no "manis" veidosies "mēs".

Katra cilvēka atbildības aizsākums meklējams ģimenē. Ģimene nosaka nākamās soļus. Tā ieaudzina atbildību. Ģimenes ir dažādas, tāpat kā mēs. Tāpēc pasaulē ir tik dažādu viedokļu, tāpēc ne visi cilvēki izjūt atbildību, tāpēc citi jūtas atbildīgi par visu. Ir labi, ka pastāv dažādība, tomēr jāapzinās, ka atbildība ir galvenais. Tas ir jēdziens, kas izskaidro to, kāpēc mēs vēl esam dzīvi. Katram cilvēkam ir atbildība, tiešām, tā mājo mūsos, taču mēs katrs to jūtam dažādos līmeņos. Mēs to jūtam tā, kā mums to mācīja just. Ģimene bija pats sākums mūsu paaudzei, un, pat neapzinoties, tā veidos arī nākamo paaudzi.

Nākamā paaudze ir apdraudēta un, bez manas atbildības, tai diez vai izdosies izdzīvot. Ģimene visu aizsāk, taču mēs to visu turpinām, mēs esam tie, uz kuru pleciem gulstas ne tikai nākamās paaudzes, bet arī planētas liktenis. Katram cilvēkam šajā pasaulē ir atbildība. Atbildība pret valsti, ģimeni, draugiem, taču mana atbildība ir atstāt pasauli tādu, lai nākamā paaudze tajā varētu dzīvot.

Izglītības iestāde: Druvas vidusskola

Pedagogs: Kristiana Cāzere

legūtais apbalvojums: žurnāla "Jurista Vārds" redakcijas specbalva

LAURA ANNA BADŪNE

"Es esmu Latvijas daļa, jo, pilnveidojoties kā indivīdam un vairojot gadiem nesto senču cīņassparu, spēku un vērtības, man līdzī aug arī mana zeme. "

Mani vecāki ir uzauguši Padomju Savienības ierobežojumu varā, kur atklāta mīlestība pret savu tēvzemi - Latviju - tika bargi sodīta, bet tieši tādēļ tās dzirksts kvēloja vēl spožāk, jo neatkarīga valsts netika uzskatīta par pašsaprotamu vērtību. Atminoties nebrīves ciešanas, manī tika audzināta dziļa mīlestība un cieņa pret savu dzimteni un tās kultūras mantojuma saglabāšanu turpmāk, jo bez pienākuma apziņas sapnis par brīvu Latviju nebūtu piepildījies, tāpēc šobrīd tā ir mana atbildība nākamo paaudžu priekšā.

Ikgadējie svētkiem veltītie pasākumi liek atminēties un ar "paldies" vārdu jūru, kas nekad nebūs pietiekama, pateikties senčiem par ziedošanos tagadējai latviešu labklājībai. Kopš mazotnes šo laiku gaidu ar lielu lepnumu, jo tik skaisti ir vērot tautu sanākam kopā, vienojamies spēka dziesmās un vārdos, vienlaikus redzot neviltoto prieku ļaužu sejā un aizdedzot svecīti, vēlot Saules mūžu Latvijai. Tomēr tradīcijas nebeidzas tikai ar svētku svinēšanu - tikpat svarīga ir darba kultūra, attieksme pret dabu un apkārtni, cilvēku mīlestība un ģimenes vērtība, tādējādi vairojot šķietami ikdienišķā nozīmi, jo arī katra diena ir svētki.

Svarīgi ir kopt un attīstīt valodu un literatūru, kas ir pagātnes liecinieki par notikušo, pārdzīvoto. No Aleksandra Grīna "Dvēseļu puteņa" sirdi plosošajiem kaujas lauku stāstiem un Agates Nesaules "Sieviete dzintarā" rūgto trimdas pieredzi, līdz Edvarta Virzas "Straumēnu" lauku idillei un Māras Zālītes "Piecu pirkstu" pirmajiem iespaidiem par Latviju spēju izjust līdzpārdzīvojumu. Šie darbi ir mūsu tautas identitātes kods, kas caur subjektīvo pieredzi liek apzināties mūžīgo cīņu par neatkarību un atgādina būt pateicīgiem par vārda un izvēles brīvību. Arī vēstures un valsts veidošanās stūrakmeņu pārzināšana ir mana atbildība pret savu zemi un tautu, jo tas ir kā pamats, uz kura veidojusies Latvija.

Tomēr mana atbildība pret dzimteni nebeidzas tikai ar dziļu cieņu un mīlestību - tā sākas ar mani pašu. Es esmu Latvijas daļa, jo, pilnveidojoties kā indivīdam un vairojot gadiem nesto senču cīņassparu, spēku un vērtības, man līdzī aug arī mana zeme. Bieži vien cilvēki stostē valsti pat neaizdomājoties, ka to veidojam mēs paši. Ikkatrs mans veikums šodien - vai tas ir treniņš, skolēnu padomes sēde vai gatavošanās olimpiādei - sekmē labāku rītdienu ne tikai man, bet sabiedrībai ilgtermiņā.

Man ir 18 gadi, un brīžiem šķiet, ka esmu dzīves nepieredzējusi, bet tā nebūt nav, jo pastāvīgi līdzās bijuši cilvēki, kas, kā mājās un skolā, tā citviet, manī radījuši izpratni par atbildības nozīmi un tās izpaušmēm, vienlaikus sekmējot arī manu pašizaugsmi, tādēļ šobrīd ir mana kārta rīkoties.

Izglītības iestāde: Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzija
Pedagogs: Gunita Smiltāne
Iegūtais apbalvojums: žurnāla "Jurista Vārds" redakcijas specbalva

ANETE GOGULE

"Mana atbildība ir smaga un patīkama nasta, kas nesama ikdienā un ar ko jādalās ar apkārtējiem. Latviska ģimene, tradīcijas un svētki, vēsture un nākotnes plāni, pasaules izglītība un labklājība- tā ir tikai maza daļa no šīs nastas. "

Latviešiem ir paveicies, ka no visām tautām uz zemeslodes esam starp tām 195, kurām ir sava valsts un sava zeme. Esam vieni no skaitliski mazākajiem. Un tieši tāpēc, katram iedzīvotājam, neskatoties uz vecuma, dzimum bez personīgās labklājības nodrošināšanas ir pienākums un atbildība rūpēties, lai Latvija pastāvētu arī turpmāk. Lai labklājībā paaudze nomainītu paaudzi, lai latviešu valoda tiktu kopta, tradīcijas attīstītos un tas būtu nepārraujams cikls.

Ģimene ieliek pamatus, tā nosaka, kādi mēs esam un kādi būsim, veido apziņu par to, kas ir vērtīgs un svarīgs. Cilvēki ir dažādi - gan patriotiski un kulturāli, gan tieši pretēji. Tas pamatā tāpēc, ka tie nāk no dažādām ģimenēm. Ģimene ir sabiedrības mazākā savienība, kur katram tās loceklim nav vienlīga, kas notiek ar citu, kur viens otru atbalsta. Katrs šādas savienības loceklis šo sajūtu izstaro uz āru apkārtējiem, skolā, darbā uz ielas. Tā veidojas piederības un kopības sajūta.

Mūsu nacionālā piederība nav tikai ieraksts pasē, tā ir sajūta, kura mums nāk līdzī jau no agras bērnības. Mēs lepojamies ar savu tautību, jo esam lepni par saviem senčiem un līdzcilvēkiem, par viņu veikumu, par to, ka vecākiem nebija vienlīga, kad viņi mums mācīja latviešu valodu, dziedāt himnu, stāstīja patieso vēsturi, veda uz piemiņas vietām. Tas viss, lai nerastos vēlme apšaubīt, nepieņemt savu patieso identitāti. Tas nevar būt pašmērķis, jo modernā valstī blakus pamatnācijai sadzīvo daudzas citas tautības, kas tāpat lepojas ar savu izcelsmi. Tomēr svarīgi, lai vairāk tās lepojas, ka dzīvo latviskā Latvijā.

Mēs esam mazs piliens milzīgajā pasaules okeānā, bet, kā reiz Z. A. Meierovics ir teicis: "Pasaules kartē nav lielu un mazu tautu! Tautas lielumu nosaka nacionālā pašapziņa un gara apvāršņi!" Jaunieši ir patriotiski, tikai reizēm ne tik, cik to grib pieaugušie. Patriotismam ir individuāla mēraukla, tā nav universāla. Tas ir droši, ka Latvija ir katra jaunieša sirdī. Jaunieši ne vienmēr runā tikai latviešu valodā. Pasaule ir atvērta, tai ir jābūt gatavai. Tomēr jādzīvo tā, lai vārdu "Latvietis" pasaulē izrunā ar cieņu un, vēlams, latviešu valodā.

Valoda rada ceļu uz cilvēka prātu, ļauj jēgpilni diskutēt un saprasties. Mēs varam cits citu personīgi nepazīt, piemēram, aizgājušo laiku dzejniekus, mūziķus, māksliniekus, politiķus, bet mēs lasām, klausāmies, skatāmies viņu darbus un saprotam tos, jo mūs vieno valoda un kopīgs mērķis. Mērķis, kas ir ietverts Satversmes preambulā: "Uzticība Latvijai, latviešu valoda kā vienīgā valsts valoda, brīvība, vienlīdzība, solidaritāte, taisnīgums, godīgums, darba tikums un ģimene ir saliedētas sabiedrības pamats. "

Tam par ko rakstu, nav nozīmes, ja nav brīvības. "Brīvība ir brīvība, ne vienlīdzība, vai taisnīgums vai kultūra vai cilvēces laime"- Jesaja Berlijs. Brīvībai nav cenas, to nevar ne piešķirt, ne atņemt. Tā ir sajūta, kuru jūta visas iepriekšējās paaudzes, kuru jūtam mēs- Z paaudze un kurair jāsajūt arī nākamajām paaudzēm.

Mana atbildība ir smaga un patīkama nasta, kas nesama ikdienā un ar ko jādalās ar apkārtējiem. Latviska ģimene, tradīcijas un svētki, vēsture un nākotnes plāni, pasaules izglītība un labklājība- tā ir tikai maza daļa no šīs nastas. Nebūt vienaldzīgai un sajūties brīvai! Tāpēc plānoju stiprināt iepriekšējo paaudžu paveikto un veidot Latviju tā, lai nākamā paaudze gribētu šo darbu turpināt.

Izglītības iestāde: Jēkabpils Valsts ģimnāzija
Pedagogs: Silvija Tumanova
Iegūtais atbalvojums: žurnāla "Jurista Vārds" redakcijas specbalva

MIKUS JASEVIČS

"Novēlu ikvienam saprast un pieņemt, ka mūsu tautas un valsts nākotne ir mūsu pašu rokās. Ar šodien pieņemtajiem lēmumiem esam atbildīgi par nākamo paaudžu dzīvēm."

Latvijā novembri dēvējam par patriotu mēnesi. Tas ir laiks, kad atceramies mūsu valsts veidošanā vēsturiski svarīgus notikumus, godinām tautas varoņus un lepni nesam karoga krāsas lenti pie krūtīm. Mūsdienu Latvijas jaunieši nav piedzīvojuši karu, deportāciju un dzīvi zem svešas varas. Esam dzimuši brīvi un brīvību uztveram kā pašu par sevi saprotamu, taču tā nav bijis vienmēr. Latvijas valsts no padomju okupācijas atbrīvojās salīdzinoši nesen, 1991.gadā.

Barikāžu laiks bija kā atspēriena punkts, neatkarīgās Latvijas atjaunošanas procesā. Svarīgi ir apzināties, ka brīvība neradās pati no sevis. Atņemto neatkarību bez cīņas latviešiem neatdeva. Bija jācīnās, mūsu senči no visas Latvijas devās uz Rīgu, lai to sargātu no ienaidniekiem. Šie laiki bija grūti visiem, gan fiziski dienu un nakti stāvēt aizsardzībā, gan morāli, nebaidoties par savu dzīvību, jo svarīgākais bija gūt Latvijas neatkarību, kas viņiem izdevās.

Neviens nav pasargāts no agresīvi noskaņotas valsts iebrukuma. Ir biedējoši un reizē pārsteidzoši, ka mūsdienās karš ir iespējams. Piekritu V. Zelenska vārdiem: "Neskatoties uz jebkādu palīdzību un atbalstu, neviens cits, izņemot mūs, necīnīsies par mūsu neatkarību." ¹Lai arī fiziski neatrodos karadarbības skartajā teritorijā, konflikts Ukrainā ietekmē arī mani, jo tur dzīvo mani radi. Ko mēs darīsim, ja karš skars Latviju? Bēgsim projām no Latvijas vai cīnīsimies pretī?

Ar patriotisku filmu un pasākumu palīdzību iespējams stiprināt nacionālo pašapziņu un tautas vienotību. Manuprāt, Dzintara Dreiberģa filma "Dvēseļu putenis" parāda ne tikai vēsturiski nozīmīgus notikumus Latvijas vēsturē, bet tā ir kā tautas atbildības vēsture. Filmas pusaudži bija tādi paši kā mēs- jauni, trakulīgi, brīžiem neapdomīgi, ko lieliski parāda filmas "Dvēseļu putenis" ievada kadri. Vēlme aizstāvēt savu zemi, savas mātes un māsas, ņēma virsroku pār bailēm. Nešaubos, ka mūsdienu jaunieši rīkotos kā Artūrs un dotos aizstāvēt savu zemi. Šodien, miera apstākļos, kā topošais students, saprotu, ka mana studiju izvēle var palīdzēt mūsu valstij. Mēs katrs, izvēloties savu profesiju un ceļu nākotnē, veidojam valsti, kurā dzīvojam. Daži var studēt politiku un attīstīt valsts ekonomiku. Citi var studēt ekonomiku un rūpēties par valsts labklājību.

Pēc manām domām, ir svarīgi neaizmirst pagātņi. Jebkuri svētki vieno tautu, vieno dažādu paaudžu cilvēkus. Novēlu ikvienam saprast un pieņemt, ka mūsu tautas un valsts nākotne ir mūsu pašu rokās. Ar šodien pieņemtajiem lēmumiem esam atbildīgi par nākamo paaudžu dzīvēm.

Izglītības iestāde: Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzija

Pedagogs: Gunita Smiltāne

Iegūtais apbalvojums: žurnāla "Jurista Vārds" redakcijas specbalva

1 (LSM.lv Ziņu redakcija, Zelenskis Ukrainas Neatkarības dienas uzrunā: Tagad mēs zinām, kurš patiesībā ir mūsu draugs un brālis, Rīga, 24. augusts) <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/arzemes/zelenskis-ukrainas-neatkaribas-dienas-uzruna-tagad-mes-zinam-kurs-patiesiba-ir-musu-draugs-un-bralis.a470730/>

HELĒNA ANNA KĒLERE

"Kā viens no šiem pienākumiem, mums ir jāiesaistās Latvijas (un arī citu ES valstu) politikā un jāsaprot, kādi ir šī brīža svarīgākie jautājumi un ko mēs varam darīt, lai tos atrisinātu."

Šī domraksta ievadā vēlos pateikties par iespēju uzaugt valstī, kas balstās uz cilvēka cieņu un brīvību. It īpaši šī brīža politiskajā situācijā, kad citas valstis plosa karš un to politiskie režīmi atņem cilvēkiem viņu brīvību, liek man padomāt par tām vērtībām un tiesībām, kas veido Latviju par demokrātisku, sociāli atbildīgu valsti. Taču esmu novērojusi, ka pēdējos gados jaunieši zaudē patriotismu un nepietiekami vai vispār neiesaistās Latvijas politikā.

Ja vecākās paaudzes (mūsu vecāki, vecvecāki) ir patriotiski, daudzi jaunieši ir neitrāli vai vispār novēršas no šī temata. Tas parāda, ka notikumi, kas kādreiz latviešus apvienoja vienā tautā, nobāl un zaudē savu nozīmi. Tā ir aktīva problēma, kas bojā, šķeļ un attālina mūs, latviešus.

Manuprāt, mūsu pieaugušajiem (vecākiem, aizbildņiem, skolotājiem, u.c.) ir mums aktīvi jāamāca un jāaktualizē tas, kas ir svarīgs Latvijas sabiedrības attīstībai un labvēlībai un kādi ir mūsu (pilsoņu) turpmākie pienākumi, lai mūsu valdība piepildītu šīs vajadzības. Kā viens no šiem pienākumiem, mums ir jāiesaistās Latvijas (un arī citu ES valstu) politikā un jāsaprot, kādi ir šī brīža svarīgākie jautājumi un ko mēs varam darīt, lai tos atrisinātu.

"Darbinieki, sargiet savu valsti, izkopiet to, jo ziniet - ja nebūs Latvijas, nebūsit arī jūs."¹ Jānis Čakste vienā teikumā izskaidroja, kāds būs iznākums, ja nepievērsīsim lielāku uzmanību, tam, kāda ir un būs nākošo paaudžu izturēšanās pret patriotismu un valsts kultūru.

Taču to nevar burtiski uzspiest kā pienākumu, jo tas arvien vairāk atsvešina un iebiedē cilvēkus, tāpēc šiem pienākumiem būtu jāieaudzina citādāk. Varbūt nevajag atskatīties uz simts gadus veciem notikumiem, bet mums jāveido jaunas atmiņas, kas mūs no jauna sasaistīs kopā.

Saprotot šo, varam skatīties nākotnē ar jaunām iespējām un sapratni par savu atbildību nākamā paaudžu priekšā. Kā jau iepriekš minēju, ir jāiesaistās Latvijai aktuālos un svarīgos tematos un jāmudina pārējie, lai darītu to pašu. Mums kā mazai un atkarīgai valstij ir jānotur savstarpējā saikne un, ieejot nākotnes svešumā, jāsauglabā vienojošās vērtības, jo tauta un tās senā kultūra ir Latvijas pamats, un bez tām mēs neesam nekas.

Izglītības iestāde: Ventspils 4. vidusskola

Pedagogs: Baiba Millere

Iegūtais apbalvojums: žurnāla "Jurista Vārds" redakcijas specbalva

¹ <https://lvportals.lv/norises/308124-valstsvirs-nr-1-1anim-cakstem-160-2019>; Izmantots Jāņa Čakstes krājums "Taisnība vienmēr uzvarēs: atziņas, runas, dokumenti, raksti, vēstules", sašt. Ainārs Dimants. Rīga: Jumava, 1999.

KONKURSĀ PIEDALĪJĀS SKOLĒNI NO ŠĀDĀM SKOLĀM:

Āgenskalna sākumskola

Āgenskalna Valsts ģimnāzija

Baltinavas vidusskola

Bauskas pilsētas pamatskola*

Baumaņu Kārļa Viļķenes pamatskola

Daugavpils Valstspilsētas vidusskola

Druvas vidusskola*

Dundagas vidusskola

Jaunsilavas pamatskola

Jelgavas 5. vidusskola

Jelgavas privātskola "Valdeka"

Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzija*

Jelgavas Tehnoloģiju vidusskola

Jelgavas Valsts ģimnāzija

Krāslavas ģimnāzija*

Laurenču sākumskola

Lēdmanes pamatskola

Liepājas 3. Pamatskola*

Ludzas 2. vidusskola

Maltas vidusskola

Majoru vidusskola

Naujenes pamatskola

Ogres 1. Vidusskola

Ozolnieku vidusskola

Rēzeknes 4. vidusskola

Riebiņu vidusskola

Rīgas Kultūru vidusskola

Rīgas 33. vidusskola

Rīgas 96. vidusskola*

Sventes vidusskola

Talsu Valsts ģimnāzija

Umurgas pamatskola

Uzvaras pamatskola

Valdemāra pamatskola

Ventspils 4. vidusskola

Vecpiebalgas vidusskola

Zasas vidusskola

Zentas Mauriņas Grobiņas vidusskola

*Skola saņēmusi žurnāla "Domuzīme" redakcijas specbalvu.

Satversmes tiesa

Satversmes tiesas VI skolēnu zīmējumu un domrakstu konkursa tēma

Mana atbildība nākamo paaudžu priekšā

Konkursu atbalsta:

ii^r literāra publicistika vēsture
domuzīme

JURISTA VĀRDS

**KRISTĪNE
ČAKSTE**

Dizains: Alise Tilaka.

Satversmes tiesa, 2023

